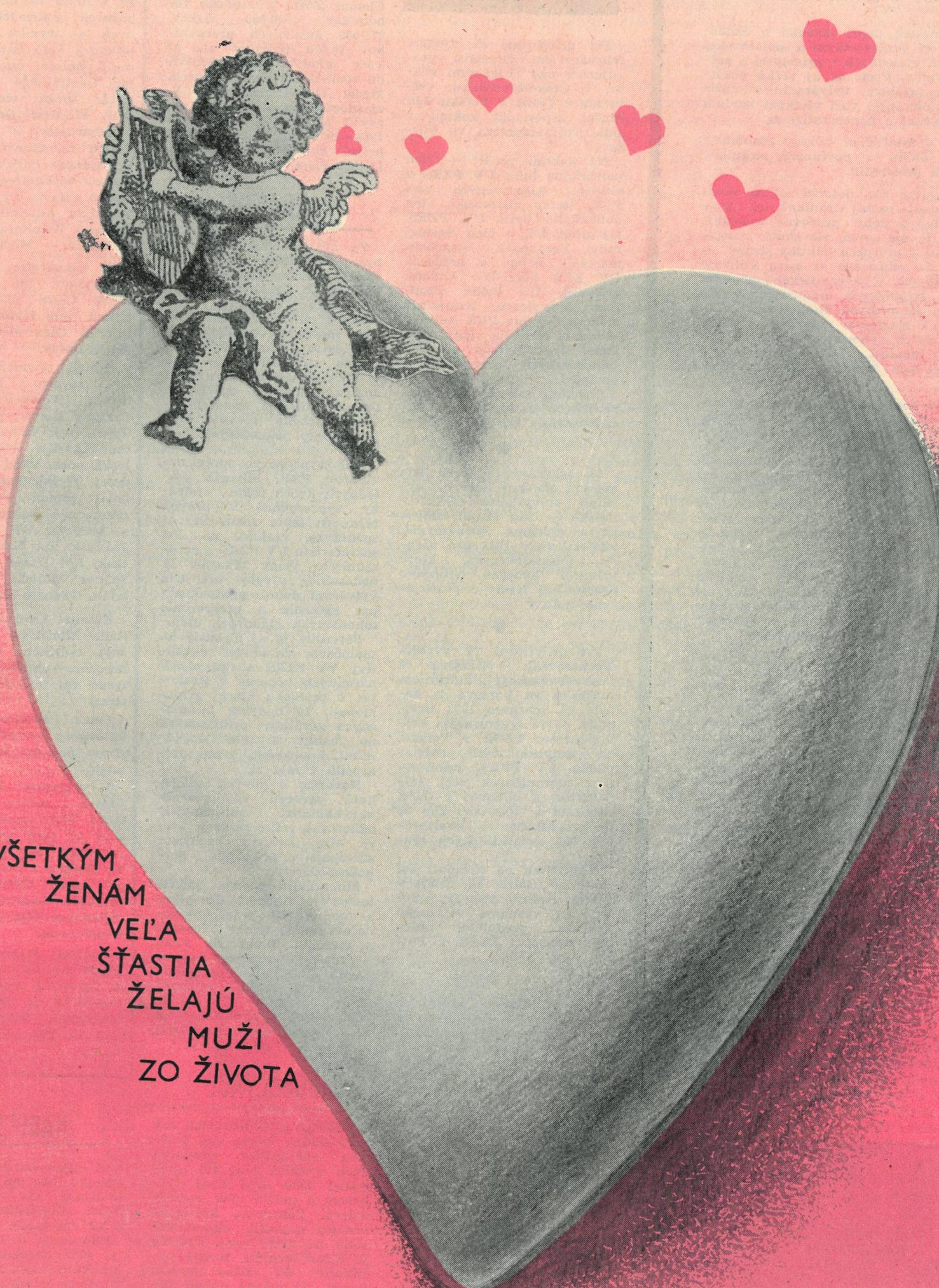

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS

MAREC • BŘEZEN • MARZEC 1973 • CENA 1 ZŁ

3.

VŠETKÝM
ŽENÁM
VEĽA
ŠŤASTIA
ŽELAJÚ
MUŽI
ZO ŽIVOTA

PREDVOLEBNÁ KAMPAŇ PZRS

Na jednom zo svojich posledných zasadnutí Politické byro zhodnotilo výročné volebné schôdze v zakladných, podnikových a obecných stranických organizáciach, ako aj prvé okresné mestské a obvodné konferencie. Konštatovalo sa, že predvolebná kampaň prebieha v súhlase s cieľmi, ktoré pred ňou vytýčilo vedenie strany. V súčasnosti skončili okresné konferencie a v marci i apríli sa budú konať vojvodské volebné konferencie.

Priebeh volebnej kampane vzbudzuje živý záujem a náchádza odraz medzi všetkými občanmi našej krajiny. Lebo v kampani dominuje tón vecného a konkrétnego posudzovania dosiahnutých výsledkov a zároveň kritický pohľad na všetko, čo prekáža v dosahovaní lepších pracovných výsledkov. Je charakteristické, že členovia strany kritizujú predovšetkým také javy, ktoré možno napraviti vo vlastnom podniku, deline alebo okrese. Kritika v stále väčšej miere sa týka konkrétnych pracovných úsekov, konkrétnych osôb zodpovedných za nedostatky a chyby. Výborne sa v tomto osvedčila prax predkladania správ vedúcimi závodov a inštitúcií, ktorá bola zavedená na výročných volebných schôdzach. Táto prax uľahčila stranickým organizáciám posudzovanie práce administrativy a plnenie voči nej kontrolných funkcií.

Na schôdzach a konferenciach popri diskusii o ekonomickej problémoch sa hovorí predovšetkým o spoločenskej aktivizácii ľudu. O výrobných výsledkoch v priemysle a poľnohospodárstve rozhodujú ľudia. Preto sa aj veľkú pozornosť venuje medziľudským vzťahom, vytváraniu ovzdušia úcty k svedomitej práci, netolerancie voči všetkým brzdám rozvoja ako lenivosť, bezduchosť a konzervativizmus.

Pri posudzovaní situácie a ustaľovaní smerov pôsobnosti sa mimoriadne zdôrazňuje úlohu a povinnosti straníkov voči stranickej organizácii a prostrediu.

Väčšej miere individuálne ako doteraz sa na schôdzach a konferenciach posudzuje postoj straníkov, ich vplyv na prostredie, osobný príklad a dobré pracovné výsledky. Všeobecne prevláda názor, že nie slová, ale skutky, angažovanosť a odvaha v činnosti v prospech politiky strany, sú dnes najvyššie ocenované. Na schôdzach sa ostro kritizuje prípad povrchného, formálneho a schematického spôsobu riadenia práce základných stranických organizácií. Veľký význam sa prikladá voľbe stranických funkcionárov ZV. Sú volení energickí ľudia s ustálenou autoritou. Väčšina exekutív závodných a úsekových výborov PZRS to sú kolektív spájajúce v sebe aj mladosť, aj skúsenosti starších súdruhov. Zvýšil sa aj počet žien, funkcionárok stranických organizácií.

Výročné volebné schôdze a konferencie na vidiek prebiehali v znamení aprobácie a podpory vidiekom poľnohospodárskej politiky strany. V diskusii prevládalo otázky ďalšieho rozvoja poľnohospodárstva, chovu dobytka a osípaných, výstavy cest, fungovania inštitúcií obsluhujúcich poľnohospodárstvo, reorganizácie miestnych orgánov štátnej správy. Súkromne hospodáriaci rolníci, agronomi via zo štátnych majetkov poukazovali na možnosť ďalšieho rozvoja poľnohospodárskej výroby, odhalovali rezervy v individuálnom a socialistickom poľnohospodárstve. Výraznejšie ako doteraz sa zdôrazňovalo problém času roľníka, zníženia jeho záťaženia neproduktívnu činnosťou vypĺňajúcou hlavne zo stykov s úradmi a inštitúciami. Kriticky sa hovorilo o nedostatku iniciatívy a koordinácie práce inštitúcií, ktoré vykonávajú služby poľnohospodárstvu. Zdôrazňovalo sa aj potrebu lepšieho vybavenia poľnohospodárstva náradím z oblasti tzv. „malej mechanizácie“.

V tejto celostranickej diskusii nechybali ani hľasy členov našej Spoločnosti, ktorí predložili mnoho návrhov a priponiek; mnogí z nich sú predsa aktivistami našej strany.

Stranické konferencie dali odpoveď na otázky: čo treba urobiť, aby čo najúspešnejšie zrealizovať úlohy spoločensko-hospodárskeho programu 6. zjazdu, ktoré pripadajú na rok 1973, ako zaistíť podmienky prekročenia týchto úloh, ako pracovať, aby celostátna stranická konferencia mohla koncom tohto roku zvýšiť ukazovatele pătročného plánu v oblasti hospodárskeho rastu a zlepšenia existenčných podmienok. Diskusia na okresných stranických konferenciach, schválené programy a pracovné plány dovoľujú konštatovať, že strana ako celok je dobre pripravená na prijatie ťažkých spoločensko-hospodárskych úloh roku 1973.

Každú okresnú konferenciu predchádzali konzultačné stretnutia s delegátmi jednotlivých prostredí v danom okrese. Počas stretnutí, často za účasti aktivistov nestraníkov, boli konzultované materiály na konferencie, diskutované personálne návrhy, ako aj otázky, ako najlepšie formulovať program činností organizácií schvaľovaný na konferenciach. Tieto široké konzultácie sú dôkazom rozvoja zásad socialistickej demokracie v strane.

Počas celej predvolebnej kampane strana kladla zvýšené požiadavky voči svojim členom, poukazovala na ich povinnosť byť v popredí, odvolávala sa na mûdrost, skúsenosť a dobrú vôľu všetkých pracujúcich v Poľsku — čo upevnilo jej rady, jej vedúcu úlohu v spoločnosti.

W. T.

OPRAVA

V ŽIVOTE ČÍSLO 2/1973
NA 3. STRANE, V ČLÁNKU:
25. ROKOV NA CESTE SO-
CIALIZMU SME NEDOPA-
TRENÍM NENAPÍSALI ME-

NO AUTORA DR. VLADIMÍRA PELDU, NÁMESTNÍKA RIADITEĽA ČESKOSLOVENSKÉHO KULTÚRNEHO STREDISKA VO VARŠAVE. AUTORA A CITATEĽOV PROSÍME, ABY NÁS LÄSKAVO OMLÜVILI.

REDAKCIA

VIII. PLÉNUM

VIII. PLÉNUM ÚV PSDS, jemuž predsedal E. Gierek, zasedalo ve Varšave. Plénum zúčastnili ekonomičtí tajemníci vojvodských výborov strany, ministrové a vedoucí píslišných ústredných úradov, oblastní stranici a hospodárskí funkcionári, zastupujúci sdrúžení podniku a veľké průmyslové závody, ústavy a projekční kanceláre a tajemníci závodných výborov strany. Plénum jednalo o efektívnom využití zásob surovín a materiálu v národnom hospodárství.

25. VÝROČIE FEBRUÁROVÉHO VÍFAZSTVA

Pri príležitosti 25. výročia februárového vífazstva pracujúcich nad reakčnými silami v Československu, vývyslanec ČSSR v Poľsku Ján Mušal usporiadal koktail v sídle vývyslanectva vo Varšave.

Na koktail prišli: — člen politického byra ÚV PZRS a minister zahraničných vecí PLR Stefan Olszowski, člen politického byra ÚV PZRS, tajomník ÚV a člen Štátnej rady Franciszek Szlachcic, marsálek Sejmu a predseda ÚV ZES Stanisław Gucwa, tajomník ÚV PZRS Stanisław Kowalczyk, namestník marsáleka Sejmu PER Andrzej Werblan, členovia vlády, poslanci, predstaviteľa armády, spoločenských organizácií a novinári.

Pritomní boli šefovia diplomatických zastupiteľstiev socialistických krajín.

23. februára tr. pred kamerymi poľskej televízie vystúpil vývyslanec ČSSR v Poľsku — Ján Mušal. Hovoril o význame februárových udalostí roku 1948 pre národy Československá, ktoré priniesli konečné vífazstvo robotníckej triedy a pracujúceho ľudu.

Pri príležitosti 25. výročia februárového vífazstva v Československom kultúrnom stredisku vo Varšave sa konalo 20. februára 1973 stretnutie, ktoré organizovalo vývyslanectvo ČSSR v Poľsku. Na stretnutie prišli predstaviteľia ÚV PZRS, ministerstva zahraničných vecí, šéfredaktori a novinári z tlače, rozhlasu a televízie, ako aj tlačoví attaches a dopisovatelia zo socialistických krajín.

Hostiteľom na stretnutí bol charge d'affaires a.i. ČSSR v Poľsku Andrej Jedinák a referát o význame vífazného Februára prednesol radca vývyslanectva ČSSR v Poľsku Alois Kráľ.

25. VÝROČÍ únorových udalostí v Československu probíhalo veľmi slavnostne. Pripomela k tomu účasť generálneho tajomníka ÚV KSSS L. Brežnéva, ktorý ve svom projevu na tábore v Praze m. prohlásil: „Na vztahy mezi evropskými státy nesmí padat stín žádných pozůstatkov fašistické politiky diktátu a násilí. Z tohoto hlediska pripomíname k správnemu požadavku československého národa, aby tzv. mnichovská smlouva byla uznaná za neplatnou a příčice se právu. Tato záležitosť musí a mala byt konstruktívne vyriešena.“

AMNESTIE bola udelená v Československu odsouzeným k pěti letům odňati svobody s výjimkou recidivistů a osob odsouzených za protistátní činnost, za překročení předpisů o státním tajemství a činnost proti zájmům ČSSR v cizině. Amnestie se týká také emigrantů, pokud se vrátí do ČSSR do konce tohto roku.

V. ZJAZD ZSM

V. celostátny zjazd Zväzu socialistickej mládeže zvolil nové orgány. Za predsedu Ústredného výboru ZMS zvolili Bogdana Waligórského. Program pôsobnosti zjazdu, oprievý o doterajšie výsledky a prispôsobený novým úloham mládeže je obsiahnutý v uznesení schválenom na zjazde. Učastníci zjazdu sa vyslovili za vytvoreniem Federácie socialistických zväzov poľskej mládeže, ktorá bude upevňovať jednotu mladého pokolenia v práci pre krajinu. Členmi ZMS je: 504 000 robotníkov, 500 000 žiakov, 211 000 duševných pracovníkov, 70 000 študentov, ako aj 3 500 mladých nezaradených do žiadnej z týchto kategórií. Medzi IV., a nedávny V. zjazdom počet členov ZMS sa zvýšil o 230 000. V rokoch 1968—1972 ZMS odporúčal priať do PZRS viac ako 180 000 členov.

V KRAKOVE

Za účasti člena politického byra, tajomníka ÚV PZRS Jana Szydlaka, konalo sa 23. februára v Krakove spoločné zasadnutie exekutív VV PZRS a rád národných výborov mesta a Krakovského vojvodstva, ktoré uzavrelo cyklus stretnutí tohto typu v Poľsku. Ich cieľom bola analýza možnosti urýchlenia tempa realizácie spoločensko-ekonomickej rozvoja krajiny a jej jednotlivých oblastí.

Ako vyplýva zo správ novinárov PAP, bilancia posledných dvoch rokov, výsledky vypracované v prvých týždňoch tohto roku, ako aj spontánna reakcia na list sekretariátu ÚV PZRS a predsedníctva vlády týkajúci sa predloženej výroby pre trh, vytvárajú dobré predpoklady pre splnenie a prekročenie tohorečných plánových úloh.

Potvrdila to aj diskusia na spoločnom zasadnutí exekutív VV PZRS a rád oboch národných výborov v Krakove, v priebehu ktorej pripomienuli, že hodnota minulodňových záväzkov prihlásených do „banky 20 mld“ obyvatelmi krakovskej zeme prekročila 4 mld zł.

Hovoriac o nových záväzkoch zároveň zdôrazňovali, nevyhnutnosť rozhodnejšie odhalovať veľké rezervy, ktoré ešte tkvia v tunajšom stavebnictve, priemysle a polnohospodárstve.

Mimoriadne súrnou záležitosťou je zvýšenie disciplíny a produktivity práce, zdokonalovanie systémov vedenia a riadenia. Budú sa robiť systematické analýzy činnosti najmä tých tovární a podnikov, ktoré neplnia mesačné plány.

Dôležitým problémom je tiež zaistenie efektívneho rastu bytovej výstavby.

DEVALVACE

DEVALVACE DOLARU má za následek změnu cen osobních automobilů prodávaných v PKO. Fiat 125 p — model 1300 stojí nyní 1745 dolarů a model 1500 — 1810 dolarů. Zákazníci, ktorí již predem zaplatili, obdrží vozidla po staré ceně. Protože je dolar levnejší, turisti využijúci do ciziny môžu koupit 110 dolarů (místo dřívějších 100 dolarů).

KOMUNIKAT

KOMITETU CENTRALNEGO PZPR I RADY MINISRÓW

Komitets Centralny PZPR i Rada Ministrów PRL z głębokim żalem, zawiadamiają, że w dniu 28 lutego br., w późnych godzinach wieczornych w wyniku katastrofy lotniczej koło Szczecina poleśli śmierć: członek Komitetu Centralnego PZPR, minister spraw wewnętrznych PRL Wiesław Ociepka oraz przebywający z wizytą w Polsce członkowie Komitetu Centralnego KPCz: minister spraw wewnętrznych CSRS Radko Kaska i kierownik Wydziału Administracji Państwowej Komitetu Centralnego KPCz — Michał Kudzej.

W katastrofie zginęli towarzyszący im pracownicy MSW CSRS plk. Jarosław Klima, pplk. Ladislav Huzvík, mjr dr Olga Merunova, Oldrich Dufek.

Zginęli również pracownicy naszego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych plk. Czesław Karski, plk. Wiesław Zajda, mjr Mieczysław Szumowski, mjr Wiesław Strzelecki, ppor. Włodzimierz Andrzej Wulkiewicz, plut. Michał Stefan Tomala oraz członkowie załogi samolotu — żołnierze WP mjr Edward Jedynak, kpt Kazimierz Marczałek, kpt Daniel Stern, kpt Janusz Główka i sierżant sztab. Tadeusz Błażejczyk.

Komitets Centralny PZPR i Rada Ministrów PRL wyrażają rodzinom wyrazy serdecznego współczucia z powodu tej tragedii i bolesnej straty.

Celem ustalenia przyczyn katastrofy prezes Rady Ministrów powołał specjalną komisję.

I sekretarz KC Edward Gierek i prezes Rady Ministrów Piotr Jaroszewicz przeszli na ręce sekretarza generalnego KC KPCz Gustawa Husaka i przewodniczącego rządu CSRS Lubomira Strugala depeszę z wyrazami głębokiego żalu i serdecznego współczucia.

Pogrzeb Wiesława Ociepki odbył się na koszt państwa w sobotę, 3 marca, o godzinie 10 — na Cmentarzu Komunalnym (dawny wojskowy) na Powązkach w Warszawie.

NÁČELNÍCI

Z celkového počtu 2359 náčelníků obcí má vysokošolské vzdělání 973, středošolské 1386. Čtyřicítku nedovršilo 1744 náčelníků. Ceny Polské sjednocené dělnické strany je 1779 náčelníků. Sjednocené lidové strany 451, Demokratické strany 6. Nestraníků je 123.

DISKUSIA O ZAJTRAJSKU OKRESU

10. februára t.r. v novom sídle Okresného výboru PZRS v Novom Targu rokovali delegáti XIV. výročnej volebnej konferencie. Zhodnotili prácu okresnej stranickej organizácie v období 1971—1972. Materiály pripravené na túto konferenciu, bohatá diskusia, ktorá probiehala v troch pracovných skupinách, ako aj oficiálne vystúpenia zreteľne načrtli rôzne problémy, prejavujúce sa v tomto okrese. Konštatovalo sa, že mnohé oblasti spoločensko-hospodárskeho života si vyžadujú urýchlené tempo rozvoja a rozhodný kurz na modernosť. Východiskovým bodom k takýmto premenám v okrese môžu byť doterajšie výsledky, o ktorých sa hovorilo na konferencii, a predovšetkým stváranie stranickými organizáciami ovzdušia, v ktorom všetci a všetko bude podriadené nadriadenému cieľu — plnej realizácii programu 6. zjazdu PZRS.

V tejto situácii rozhodujúcu úlohu bude odohrávať postoj každého straníka, a je ich v okrese 5,5 tisíc. O úspechu rozhodne aj pracovná náplň stranických organizácií všetkých stupňov. Cez ideoovo-výchovnú prácu, každodený praktický príklad pre nestraníkov, bude možno rýchlejšie a lepšie realizovať výrobné plány v priemysle a poľnohospodárstve. Umožní to odhalit a využiť rezervy existujúce ešte v tejto oblasti. Povzbudi spoločenskú iniciatívu určitých prostredí a jednotlivých pracujúcich. Povinnosť práve takejto práce uložila XIV. konferencia novozvoleným členom okresného výboru PZRS. „K úlohám strany — čítame v materiáloch pripravených na konferenciu — patrí inšpirovanie a vytváranie hlavných smerov práce v jednotlivých oblastiach života, ako aj vytváranie dobrých podmienok pre ich realizáciu, odstraňovanie všetkých prekážok a brzd, ktoré stojia v ceste tohto rozvoja, ako aj mobilizovanie verejnosti pre plnenie úloh vyplývajúcich z uznesení 6. zjazdu PZRS.“

Diskusia v jednotlivých pracovných skupinách bola príkladom odvážnej a konstruktívnej kritiky. Činnosť OV PZRS za posledné volebné obdobie, v ktorom sa urobilo veľa, možno povedať, že v mnohých otázkach preorala existujúce úhory, vyvolala iniciatívy, vytvorila ovzdušie, v ktorom taká diskusia mohla mať miesto. Nie je možné uviesť všetky hlasy a problémy. Bolo ich veľmi veľa. Spomenieme iba niektoré problémy. Kritizovali rolnicke krúžky a hľavne to, že pracujú bez koncepcie. Zdôrazňovalo sa, že v okrese chybaju stovky cestných robotníkov. Príčina: príliš nízke platy. Keďže Podhalie je turisticou oblasťou upozornili na príliš slabé turistické obhospodárenie okresu, na nedostatok turistických investícií. A pritom sa poukazovalo, že existujú krikľavé rozdiely vo vybavení rekreačných stredísk, v stravnom v týchto strediskách, ako aj v platoch ich zamestnancov. Stále ešte nie je najlepšie zásobovanie vidieka a týka sa to často základných výrobkov. Poľnohospodárstvo pocituje nedostatok strojov pre prácu v podhorských oblastiach. Hovorilo sa aj o tom, že v mnohých podnikoch chybujú ovzdušie kritiky, čo uznali za mimoriadne negatívny spoločenský jav. Počet takýchto poznámok delegátov by bolo možno násobiť. V ich hlasoch sa cítilo starostlivosť o zajtrajsk okresu. Delegáti hovorili, že sa musí zvyšovať požiadavky voči všetkým, najmä voči funkcionárom, že treba zvyšovať aj úlohy, aby boli stále smelšie a stále náročnejšie.

Zväz dedinskéj mládeže, ako druhý po ZMS, na svojom V. celostátnom zjazde sa rozhodol pre federáciu s inými mládežnickými organizáciami. ZDM reprezentuje viac ako milión dievčat a chlapcov bývajúcich na vidieku. Na snímke: počas preštávky v rokovaniach zjazdu svoje umenie predvádzajú delegáti súbor krakovskej kapely. Snímka: CAF

Vo svetle zasadnutia zdôraznenie si zaslúži fakt pracovného charakteru diskusií a vecnosť výpoledí kritických, ako aj navrhujúcich riešenie konkrétnych problémov. Je to iste výsledkom tak správnej prípravy predvolebnej kampane, ako aj odraz celkového ovzdušia v krajinе priaznivého pre takéto otvorené predkladanie rôznych otázok.

Na konferencii sa hovorilo aj o kultúre.

Našich čitateľov — členov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku — medzi ktorími sú mnohí straníci, budú iste zaujímať otázky kultúry, ktorými naša organizácia žije predsa stále.

Jeden z delegátov v prvej diskusnej skupine formuloval o.i. takúto vetu: **Treba si viac všímať, ceniť a vyznamenávať kultúrnych činiteľov.** Bol to hlas aj kriticky, aj vystríhajúci keď si uvedomíme, že kultúra je jedným z dôležitých prostriedkov ideologickej pôsobenia. Nie bez príčiny mnohí stranícki činitelia Novotarského okresu sú znepokojení aktuálnym stavom v kultúre.

Nesporne zaslúhou obetavých, spoločenských kultúrnych činiteľov je to, že boli masovo rozbuďené potreby kultúrnej spotreby. Tieto potreby odberateľov vzmohli masovo komunikačné prostriedky: v okrese je už osem tisíc televízorov, skoro 20 000 rádioprijímačov. Ale zároveň sa vytvorila taká situácia, v ktorej ľudia, zodpovední za kultúru, za jej rozvoj, ako aj samotná kultúrna základňa, zaostávajú za potrebami a požiadavkami novotarskej spoločnosti.

Stranická konferencia iba signalizovala tieto problémy. Z rozhovorov s niektorými činiteľmi vyplývalo, že otázkam kultúry v Novotarskom okrese treba v najbližšej budúcnosti venovať zvláštne plenárne zasadnutie. Celkom iste mnohí kultúrni činitelia, pre ktorých bohaté kultúrne tradície, vzkriesené a žiarice plným leskom znamenajú zmysel života a pôsobnosti kladne uvítajú takúto širokú diskusiu o tejto téme.

Sme radi, že môžeme naznačiť, že kultúrna činnosť zložiek našej Spoločnosti pôsobiacich v tomto okrese bola kladne posúdena. „**Mimoriadne vysoko — čítame v materiáloch okresnej konferencie PZRS v Novom Targu — treba oceniť kultúrnu činnosť národnostných menšín. Umelecké súbory KSČaS, ako aj cigánsky súbor sú na stále vyšej umeleckej úrovni a odohrávajú dôležitú výchovnú úlohu v tomto prostredí, najmä v pôsobení na mládež.**“ Tento stranický posudok nás zavádzuje k ešte väčšiemu úsiliu v oblasti rozvoja slovenskej kultúry a širšemu predvádzaniu našich výsledkov za humnami našej oblasti.

Zhrňujúci výsledky konferencie treba konštatovať, že smer na modernosť vo všetkých diskutovaných oblastiach bol jednou z hlavných myšlienok rokovania konferencie. Je to mimoriadne dôležitý moment v oblastiach doteraz, z takých alebo oných príčin, zanedbaných. Tak teda novozvolené stranické orgány budú pracovať v dôležitom a tažkom období. Musia skonkretizovať úlohy na najbližšie obdobie pre každé prostredie. Realizácia týchto úloh bude príspevkom k plneniu úloh päťročného plánu a bude počiatkom realizácie dlhodobých plánov, ktoré strana a vláda kladie pred celým nrodom. Členom okresnej stranicej organizácie v Novom Targu želáme veľa úspechov v realizácii všetkých plánov.

Marian Kaškiewicz

NARIADENIE
PREDSEDU RADY
MINISTROVPOL'SKO
ČISTOU
KRAJINOU

Príroda štredo obdarila našu krajinu. Máme hory, lesy, jazerá, rieky a potoky, more. Máme pralesy, malebné roviny a krásne zvlnené pahorkatiny. V poslednom čase robíme veľa, aby v maximálnej miere zachoval originalitu našej krajinky, čistotu vôd a vzduchu. S pomocou tamuto nákladnému, ale nevyhnutnému úsiliu prišiel obežník ministerského predsedu s pokynmi pre všetky štátne úrady a inštitúcie, týkajúcimi sa podstatného zlepšenia sanitárnych podmienok v krajinе. Vyjadruje intencie najvyšších stranických a štátnych orgánov smerujúce k tomu, ABY CELE POĽSKO BOLO PEKNÉ UPRAVENOU A CISŤOU KRAJINOU. A to nielen počas tradičných jarných poriadkov, ale po celý rok a bez výnimky na každom mieste. Sanitárna akcia týka sa tak veľkých miest, ako aj mestiečiek, sídlisk a dedín teda zahrňuje celú krajinu. Štátne úrady a inštitúcie a prenejšie povedané ich vedúci sú povinní urobiť všetko za účelom likvidácie špinov a neporiadku. Možno preto predpokladať, že úsilia z ich strany bude veľké a tolerancia nebude mať miesto. Zavádzanie poriadku nie je žiadna novota. Rokočne sa konali akcie tohto druhu. Strelali sa s pochopením obyvateľov, hoci sa nekonali všade. Z mnohých kladných prípadov možno uviesť plne zrealizovanú iniciatívu, ako napr. „Novosázska zem, krajina zelené a kvetov“. Ale už v nedalekom Novotarskom okrese s tou čistotou všetjako bývalo. Samotné mesto Nový Targ bolo krikľavým príkladom zanedbanosti v oblasti čistoty a poriadku. Teraz koniec akciám. Z vysokého úradu ministerského predsedu uložili za povinnosť dodržiavanie stálej čistoty a toto nariadenie musí byť dosledne realizované.

Na miestne administratívne orgány, ako aj na všetkých obyvateľov spadá mimoriadná povinnosť udžavania čistotnosti na gazuďstvách, na verejných miestach a vôbec všade, aby obráz týchto krásnych dediniek bol malebný, aby harmonizoval s krásou obklopujúcej ich prírody. Kvôli poriadku zaznamenávame, že v minulosti obyvatelia Spiša a Oravy sa sami snažili skrásiť svoje obce. Poriadok na gazuďstvách, celé plotty, kvety pred domami, cesty a chodníky cez dedinu a dokonca regulované potoky — také sú výsledky týchto miestnych iniciatív, ktorých realizácia si vyžadovala veľa obetavosti a spoločenskej práce. Ale popri tom bolo možno stretnúť tečúcu močovku na gazuďstvách, odporné záchody, miestne hostince, špinavé a zapáčajúce. Lebo nikto sa nestralal o kanalizáciu, ktorá je základom všetkého poriadku, výrazom patričného stupňa civilizácie. Keď sa aj niekoľko súkromne o to postaral a mal svoju fekačnú jamu, tak stiahnutie z najbližšieho mestečka sanitného voza, aby vyprázdnil nádrž, sa pre vysoké náklady jednoducho nevyplácalo.

Všetci dúfajú, že aj v tejto oblasti sa situácia zmení, že vzniknú konkrétné plány výstavby miestnych vodovodov a kanalizácie pre celé dediny, ktoré budú postupne realizované, že vidiek dostane aj základné technické zariadenie pre poriadkové práce, ktoré nahradí dosiaľ nenahraditeľnú brezovú metlu dedinskej gazdinky.

Cele Poľsko musí byť čím skôr pekne upravenou a čistou krajinou a najrýchlejšie predovšetkým turistické oblasti. Preto iniciaľa administratívnych orgánov a ich konkrétna pomoc v tejto oblasti sa iste strene s podporou celej spoločnosti.

(mb)

JAK JSEM SE ODNAUČIL ŽÁRLIT

Nebyl už podzim a nebyla ještě zima, počasí zrovna nelákalo k vikendovým výletům, a já jel na chalupu. Věděl jsem, že mě mohou potkat přiblížené tyto příhody:

Nezvládnutí řízení a skončením někde v příkopu, abych tak přispěl ke zvýšení nehodovosti na našich silnicích. Což se mi zrovna nechtělo.

Potkám stopaře, který mi po cestě vypoví zajímavý životní příběh, nebo potkám stopářku, se kterou se do sebe po cestě budu zamilujeme, nebo nezamilujeme. Což se mi zdálo banální.

A konečně třetí varianta: přijedu na chalupu a najdu tam mladíka, který se do ní vkloupal, neboť netušil, že někdo přijede. Nejprve ho budu chít predat příslušným orgánům, ale v průběhu dalších událostí si všimnu, že pod jeho hrubou skořápkou se skrývá citlivé srdce, takže mu nakonec půjčím na autobus a docela se sprátelime. Což se mi zdálo naprostě hloupé. Avšak každý, kdo se trochu věnuje spisovatelství a jede na vikend, dobře ví, že ho těžko může potkat něco jiného. Když jsem tedy nehavaroval, nešel zádne stopaři a našel úplně nevylopenou chalupu, byl jsem zcela přijemně překvapen. A už mě vlastně nic nerušilo.

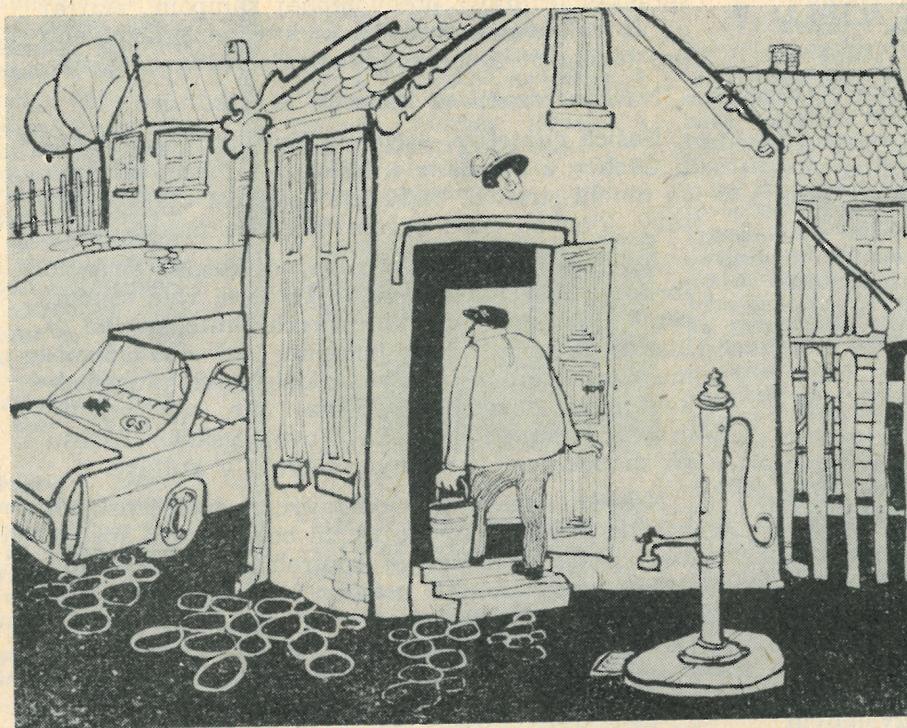
Nikdo si totiž nedovede představit, jak se mi chtělo myslit na Danu. Už to bylo dost dlouho, co odešla, už velmi na čase něco s tím udělat. Bud zapomenout, nebo se to pokusit dát do pořádku. Nejezdit na chalupu sám.

Ale já jezdil. Tak jako dřív. Za ní. Vídala mě dole v údolí (nejezdil jsem v pravidelnou dobu a někdy mě musela vyhlížet celé dopoledne), pak vyběhla nahoru na stráň a než jsem se tam oklikou po špatně polní cestě dostal, čekala na mě: rozuchaná, nešlechtěná, často tak, jak odběhla od svého malování. Malování, milování, malování, milování...

Někdy už byl tou dobou sníh, musel jsem nechat auto nahore na kopci a dolů k chalupě jsme seběhli a na kamenech už voda na grog zvedala pokličku. Jindy si příroda ještě zahýřila a ještě jindy jakoby nás odtud chtěla zlým počasím vyhnat. Ale nedali jsme se. Dana se nedala. Podzim — to byla její doba, musela být na chalupě a musela malovat a já za ní musel jezdit, jak jen to šlo, i kdybyste se měl na druhý den ráno vrátit.

Malování, milování...

Vždycky jsem věděl, že to takhle bude pořád, a najednou to tak nebylo. Roztopil jsem kamna naštípanými poleny, postavil vodu na grog, postáral se o vůz, vykouřil na zápraží dýmku, natahal vodu od studně, vybalil věci, které jsem přivezl — všechno to

byla příprava na chvíli, kdy Dana vtrhne do dveří: Jak to, že jsem tě dneska propásala?

Všechno je jinak: já ji propásal a když už si nevím rady, jedu na chalupu. Po cestě sám se sebou žertuji: havárie, stopaři, vykradená chalupa. Něco. Cokoliv.

Něco, co by mě vykolejilo jiným směrem.

Zavolám Danu. Určitě se vrátí, určitě bude všechno jako dřív. Ještě tenhle podzim bude malovat. Jakmile se vrátí z vikendu, zavolám ji a přistě už pojedu na chalupu za ní. Jak jsem to mohl doposud neučelat...

Zrovna jsem si v kůlně rovnal náruč smolných polen, když se na zápraží ozvaly kroky. Stávalo se, že se vzdálení sousedé přišli podívat, jsem-li to opravdu já, kdo je na chalupě. Ale tohle byl zcela neznámý člověk. Mladík s vlásky na ramena a s batohem na zádech. Mladík, jakým nerozumím. Nevím, co chtějí. Neznám je a nikdy neodhadnu, co od nich člověk může očekávat. Někdy vás pochopí a někdy se vám vysmějí. Je jim šestnáct nebo šestadvacet, ale na tom nezáleží: jsou jiní.

„Hledáte někoho?“ řekl jsem tak, že si to rozhodně nemohl vysvětlovat jako přátelský tón.

„Jen bych se trochu ohřál,“ promluvil mladík na jezinku.

Za chvíli už se ve světnici zouval ze svých promočených bot. Přelil

jsme rum ve sklenicích vařící vodou. Beze slova mi z police podal krabici cukru. Potom si z jiné police vzal dřeváky a došel ještě pro náruč dřeva. Vypadalo to, že si za chvíli začne rozeštýlat a že ví, kde mám uložené pyžama. Tvářil jsem se na to trochu podivně.

„Už jsem tu jednou přespal,“ řekl na vysvětlenou.

„Povídala, až půjdou někdy kolem, at se zastavím.“

Uvědomil jsem si okamžitě, co řekl.

„Jestli jste přijel za ní, tak už ji tu nenajdete.“ Na nic víc jsem se nezmohl.

„Asi jsem vám to neměl říkat,“ zkoušel mladík, jaký dojem to ve mně vytváří.

„Ale asi jo. Jen povídej,“ začal jsem mu tykat. „Honem, vymysli si něco. Tak honem!“ Skoro jsem mu poroučel.

Povídá: bylo to v létě, parta kluků stanovala dole u řeky. Když se tam Dana koupala, začala na ni pokřikovat, jak to kluci dělají, když jsou v houfu. Jenže tyhle věci jí absolutně nomohly vystát z míry. Seznámili se, kluci pak odtáhli jinam do kraje, jen tenhle jeden zůstal na chalupě. Ráno mu řekla, že bude nejlepší, když odjede, protože mám přijet já. On odšel a Dana mě vyhlížela na silnici. Než jsem se po špatně polní cestě dostal na stráň nad chalupu, už tam — čekala: rozuchaná, nešlechtěná, jak odběhla od svého malování.

Malování, milování...

Jenže tenkrát mi o žádné návštěvě nic nevykládala. Byl jsem najednou tak raněný, jak jen to šlo. Mladík mě se zájmem pozoroval.

„Byla moc fajn,“ řekl, jako by usoudil, že zárlím ještě málo. „Byla tak fajn, že jsem se do ní okamžitě zamíval.“

Už jsem ho nechtěl vidět ani slyšet. Spnul své poslání: zranil mě, jak jen to šlo — ne tím, co se stalo v létě, ale tím, že mi o tom přišel vyprávět. A teď už mohl jít. Mohl tahnout do promočeného lesa, do vlasů mu mohlo padat jehličí a nalézt oškliví brouci. To mohl.

Já mohl zůstat v chalupě u grogu a vědět: Nezavolám Danu! Když jí byl dobrý tenhle mládenec, není ona dost dobrá pro mne. Ne ne, nezavolám, nechci jí, teď je teprve konec.

Mladík mě zase pozoroval a já chtěl říct: vypadni! „Jestli chceš zůstat přes noc, tak můžeš,“ řekl jsem místo toho.

„Spis byste mě měl vyhodit, ne? Musíte být přece strašně uražený a dotčený a tak. To přece má být.“

Byl to opravdu ošklivý mladík, byl opravdu z těch, kteří se člověku vyměří.

„Já nemám rozum ani zodpovědnost, přijdu, přespím, zamiluji se, vrátím se, obtěžuju, to jsem celý já. Ale vy už máte rozum a odpovědnost, vy byste s tím měl něco dělat. A ne mi nabízet nocleh.“

Už jsem se málem nechal vyprovokovat, ale v poslední chvíli mi došlo, že má vlastně pravdu. Jeho se to netýkalo, byla to moje situace a musím s ní něco udělat. Tak tedy znova škrámal Danu, škrámal ji několika ráznými tahy a už je nebudu gumovat. Už na ni nebudu myslit. Skončeno, podepsáno.

Mladík jsem posléze taky vykázal. Jenak si o to řekl, jednak by asi stejně odešel sám.

„Kdybyste Janu přece jenom viděl, tak ji pozdravujte,“ řekl, když se obouval. „Ona už bude vědět od koho.“ „Jmenovala se Dana, hocha, Aspoň to sis mohl pamatovat, aspoň to,“ udílel jsem mu poslední morální lekci.

„Jmenovala se Jana,“ řekl.

A najednou jsem se začal strašně smát. Dívá se na mne nechápavě, ale já jsem nemohl přestat.

Opavdu mluvil celou tu dobu o Danině sestře, opravdu jsem si vybařil léto, kdy Jana trávila pář dnů na chalupě sama a kdy jsem potom pro ni přijel. Smál jsem se dlouho a srdečně a sobě. Z vikendu jsme jeli spolu. Já za Danou, on za její sestrou.

Já od té doby nezárlím.

Petr Brázda

Január 1973 otvoril obdobie výročných volebných schôdzí v mestných skupinách našej Spoločnosti. Krajania hodnotia na nich svoju činnosť v uplynulom období, oceňujú dosiahnuté výsledky, kritizujú nedostatky, volia nové výbory a určujú pracovné programy na najbližší rok. Týmto číslom začíname uverejňovať správy z týchto schôdzí; úvodom z Kacvina a Nedeca.

VIAC AKTIVITY

Krajania z Kacvina sa zišli v sobotu 13. januára tr. v miestnej klubovni KSCaS. Schôdze sa zúčastnil aj predseda ÚV KSCaS kr. Ján Molitoris a — čo milo prekvapilo — pomerne veľka skupina mládeži, členov tunajšieho ochotníckeho súboru. Ako vyplývalo zo správy predsedu ustúpujúceho výboru kr. Antonu Pivovarečka, mestna skupina v Kacvine má 225 členov, ktorí si riadne plnia svoje povinnosti, pravidelne platia členske príspevky a

skoro všetci predplácajú časopis Život. V uplynulom volebnom období miestna skupina mala dve schôdze a výbor — pát. Za najväčší úspech miestnej skupiny sa v správe považuje zorganizovanie súboru piesni a tancov, ktorý dnes patrí medzi najlepšie v Spoločnosti.

V diskusii, ktorá sá po správe rozprádila, krajania vcelku kladne hodnotili prácu ustúpujúceho výboru, hoci nechybali ani kritické hlasy. Mnohí

diskutéri sa s veľkým uznaním vyjadrovali o takom vydarenom podujatí, akým bol zájazd odbojárov na Slovensko, avšak zároveň podotýkali, že podobný zájazd mal by sa usporiadat aj pre školské deti. Mládeži treba vobeč venovať viac pozornosti ako doteď — treba jej zaistiť čo najlepšie podmienky pre aktívnu činnosť v radoch našej Spoločnosti. Hodiny slovenčiny navštěvuje zatiaľ 36 detí, čo je veľmi málo. Treba preto vyvinúť úsilie, aby sa v čo najkratšom čase tento počet aspoň zdvojnásobil. Všetko predsa závisí od nás, jednotlivých členov KSCaS, či svoje deti zapísame na slovenčinu alebo nie. Značné zlepšenie — ako sa zdôrazňovalo v diskusii — si vyžaduje organizačná práca, od ktorej predsa závisí celá pôsobnosť miestnej skupiny. Členská základňa sa rozširuje príliš pomaly, hoci jej rozvoj patri k prvoradým úloham našej Spoločnosti. Nefunguje premietanie slovenských filmov, aj keď na Spiši existujú dva filmové premietacie prístroje..

Rozvoj súborov, pestovanie materinské reči a národných tradícií, aktívnu

záčia členov a najmä mládeže — takto by sa dalo stručne charakterizovať hlavný smer pôsobnosti, ktorý si určili pre nastávajúce obdobie krajania z Kacvina. Chcú preto — čo väčšina postulovala — založiť nový dýchový súbor, ktorý by nadávával na slávne tradície kacvinskej dýchovky, ktorá prestala učinkovať koncom päťdesiatych rokov. Existujú podmienky pre vznik tohto súboru — sú hudobné nástroje, záujemcov je hodne, ba aj vhodní inštruktori nechybujú. Ale nie len to. Obnova činnosti divadelného krúžku — jedným slovom Kacvín má sa stať najaktívnejším strediskom ochotníckeho hnutia na Spiši. Keď k tomu pridáme ďalšie úlohy, ako zisťovanie nových členov, propagáciu časopisu Život aj mimo národnostnej menšiny, zapájanie mládeže do organizačnej práce, organizovanie rôznych kultúrno-zábavných podujatí pre deti a mládež ako aj pre dospelých, aktívnu účasť na svojpomocných práciach — predstaví sa nám skutočne obsiahly a náročný plán pôsobnosti krajanov z Kacvina.

SPECIFIKUM PRÓZ IVANA HABAJA (ABSOLVENT PRÁVNICKEJ FAKULTY UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE) SPOČÍVA V DEDÍNSKEJ TEMATIKE. MOŽNO POVEDAŤ, ŽE LITERÁRNE OBJAVIL ŽITNÝ OSTROV A ORIGINALNYM SPÔSOBOM ZOZNAMUJE ČITATEĽOV SO ŽIVOTOM TAMOJŠÍCH OBYTOVEĽOV TESNE PO DRUHEJ SVETOVEJ VOJNE I NESKÔR.

Vo štvrtok popoludní piekli chlieb. V koryte sa vzdúvalo cesto. Keď prišiel jeho čas, rozprestrela matka obrúsky do košíkov a naplnila ich cestom.

Syn nanosil k peci hromadu hrčovitých polien, slamy a raždia. Lámal raždie, čo tenšie v rukách, čo hrubšie na kolene a ukladal ho na kôpku.

Potom prišiel do kuchyne, sadol si na lavicu a čakal.

Napokon mu matka dala pokyn, vzal košíky a povynásal ich na dvor.

Všetko ostatné robila matka sama.

Syn nemal práve iné roboty, lahl si do trávy a pozoroval vtáky. Najživšie boli lastovičky, obdivuhodne výberali vzdusné serpentíny, hubili mušaci pliagú.

Matka zakúrila a kým sa pec vyskrievala, odskočila do domu po drenovanú lopatu s dlhou rúčkou.

Keď bola pec dosťatočne vyhriata, brala matka jeden košík za druhý, vyklápalu cesto na lopatu a sádzala chleby do pece.

Syn si zapálil cigaretu, otočil sa na lakočku k matke a spýtal sa:

— Kto to všetko poje?

— Čože je to päť chlebov, veď idú hody. Co si zabudol? — povedala matka.

— Nezabudol som, ale aj tak, kto to všetko poje?

— Prídu z horniakov, aj Miško hámam príde, — odvetila matka.

— Písali? — čudovala syn.

— Snivalo sa mi...

— Snivalo, snivalo, — uškrnul sa syn.

— A len im ty neubližuj! — povedala matka.

— Prídu na svätého dindu, — povedal syn.

— Vlani nemohli prísť, veď viēš, — povedala matka.

Syn súhlasne prikývol a pobral sa na záhumnie.

A večer rozvonial chlebom celý dom!

Jano si ukrajoval slaninu. Chlieb ani krájaf nemusel, rozpušťal sa v ústach sám od seba, kôrku by užul aj bezubý starec. Peceň sa strácal, ani čo by horelo.

— Len sa nezadrhni, — povedal otec synovi a tiež si odkrojil.

Syn sa usmial.

— Videl si našu kukuricu? — spýtal sa otec.

Syn pokrútil záporne hlavou.

— Čo je tam klasov povylamovaných! Kým dozrie, ostane nám na roli len kôrovie, — povedal otec.

— Chodia na ňu cigáni, už je dobrá na varenie, — zamyslene povedal syn.

— Mali by sme na nich počkať.

— Pozrel som sa na Stefanovu, nebolo vidieť, že by aj jemu brali.

— Naša je hned od cesty, majú to poruke. Treba by ich bolo vyprášiť, — povedal syn.

— Veď, lenže sa pôjdu žalovať a vyhoríme my. Mali sme zasiať kukuricu nad vrbami, tam by ju nenašli, — mudroval otec.

— Vidíš, bál si sa, kto to všetko poje, jeden peceň je za chvíľu preč, povedala matka.

— A ty prečo neveceriaš? — spýtal sa otec.

— Zalúdok ma zase pobolieva, zjedla som kvasenú uhorku, to hádam preto, — odvetila matka.

— Mala by si predsa len ísť k doktorovi, — povedal syn.

— Cože budem chodiť po doktoroch, máme roboty a roboty. Zajtra namútim masla, aby bolo čerstvé, keď prídu — povedala matka.

— Tak, tak, — prikyvoval syn.

Jano si zapálil cigaretu. Hodiny tícho tikali. Odrazu sa na nich otvoril

Zo západu sa vchádzalo do mesta cez Bratislavskú bránu. Bol to zvyšok stredovekej pevnosti, bašta s masívnymi trojkridlovými dverami, ktoré boli dokorán, otvorené odvtedy, že opustil svoje stanovište posledný mýtnik.

Nad bránou namontovali červenú päťcípú hviezdu. V jej útrobách sa skrývali elektrické žiarovky, ktoré po zotmení robili hviezdu ešte červenšou. Hoci slnko už rosu vysušilo, hviezda ešte stále svetila.

V pozadí obrovských zasklených hál stovky zváračov rezali a zvárali plechy hrubé ako peceň chleba, ba i väčšmi! Na mesto zaťahol čoskoro po šiestej hodine rannej ohlušujúci hromot a neutichol pred desiatou večer.

PRÍBUZNÍ

oblôčik, kukučky z neho vystrčili hľavy, zakukali. Bolo osem hodín.

Jano spával v zadnej izbe zapratanej zbožím. Pod oknom hrba jačmeňa, v druhej polovici miestnosti ešte väčšia hromada žita, oddelená od jačmeňa doskami. Na kúsku voľneho miesta v kúte stála železná posteľ a konča nej stolička s vyrezávaným operadlom. Na stoličku si Jano odkladal na noc šaty.

Otec zobudil syna ešte pred svitaním.

— Zapriahni, s mamkou je zle!

Syn sa obliekol, natiahol na bosé nohy baganče a vošiel do kuchyne. Cez pootvorené dvere z prednej izby začul stonanie a tlmené slová susedy, ktorá čosi prikazovala otcovi.

Jano zapálil lampáš a vyšiel na dvor. O nohy sa mu otriel kocúr.

Nahádzal na voz suchej slamy a za slamu rozprestrel deku. Bola to hrubá, vojenská deka, z jednej strany podšíta nepremokavou celou. Zapriahol kone voza a zatiahol s ním pred kuchynské dvere.

Otec vyniesol matku na rukách, opatne ju položil na voz.

Suseda opakovala stále tie isté slová.

— Janko, len sa ponáhľaj.

— Chod priamo do nemocnice, — povedal otec a otvoril bránu.

Voz sa natriasol po poľnej ceste. Jano sa úzkostlivо obzeral za seba, najradšej by bol preniesol voz po zlej ceste na rukách. Napokon, keď kone vyšli na hradskú utrel si pot z tváre a mykol opratami. Kone sa pustili do klusu. Matka ticho stonala.

Svitalo. Voz sa blížil ku križovatke. Cesta vľavo viedla do okresného mesta. Tá naproti nej viedla k železnícnej stanici, pri stanici však nekončila, pokračovala na severozápad, križom cez Žitný ostrov až do Bratislavu.

Jano pozeral k staničnej budove. Vlakom to odtiaľ trvalo do mesta pol hodiny. Dva roky chodil do gymnázia. Pol druhej hodiny pešo na stanicu, pol hodiny vlakom do mesta. Ráno tam a večer naspäť. V škole sedával v poslednej lavici, chlapci naňho pokrikovali, že má hnoj na topánkach a že mu trčí slama z ueha. Profesori sa z neho smiali a na vysvedčení nosil stoličky od hora až dole. Dva roky vydržal chodiť do tej školy!

— Vy ste syn? — spýtala sa.

Ked prisvedčil, povedala: — Je to prasknutý žalúdok vred, už aspoň dva dni. Budeme ju musieť operovať.

Jano sa chcel spýtať, či je to veľmi väčne, ale lekárka hned pokračovala:

— Prečo ste ju nedoviezli skôr?

— Neponosovala sa. Až včera večer. Nechcela ísť, — vysvetľoval Jano a hľadal prítom do zeme, akoby bral na seba všetku vinu za oneskorený príchod.

— Teraz môžete ísť domov. Prídeť sa pozrieť ráno, — povedala lekárka.

Pomaly odchádzal.

Prišli deti i vnúčatá, zaťaviaj a nevesty.

Sestra Helena, zostarnutá, za ňou hľadala detí. Vypriali za stodolou, kone uviazali o agáty. Lajos sa držal bohom od ostatných.

Z toho hromotu sa rodili lode veľké ako činžiaky. Spočiatku mali farbu zmoknutých sliepok, ale keď sa do roboty pustili natierači vyzbrojení oceľovými kefami, štetkami a farbou, zmoknuté sliepky sa menili na labute. Prvá labuť sa volala Rossija.

Na nábreží vydláždenom mačacími hlavami sa voz začal opäť natriasať. Matka cestou zadriemala, ale teraz sa zase prebrala a začala stenať, Janovi ustavične behala po myši pesnička, ktorú mu kedysi spievala mať. Po nábreží koník beží, koník vráňa, Skadiarže si, šuhajíčko, maľovaný...

Bočnými uličkami dostal sa voz až k nemocniči.

Fúzatý vrátnik nedôverivo otvoril bránu.

— Ale s tým vozom hned von! — rozkázal.

Len čo Jano zveril matku ošetrovateľke, vyšiel s vozom na ulicu. Fúzatý stál ešte stále pri bráne. Jano zatiahol voz do nedalekého gaštanového sadu a vrátil sa po řeďo do nemocnice.

Matku ešte vyšetrovali. Jano sa motol po chodbách, po dvore, po nemocničnom parku. Fajčil. Čas sa vliekol pomaly.

Okolo poludnia vyšla na chodbu sestrička a roztrvola dvere. Matku odvážali na vozíku, mala oblečenú pánskou nemocničnú košeľu. Syna nezbadala, oči mala zavreté. Jano vošiel dozadu. V miestnosti bola iba mladá lekárka, stála pri okne a zamyslene pozerala von.

— Vy ste syn? — spýtala sa.

Ked prisvedčil, povedala: — Je to prasknutý žalúdok vred, už aspoň dva dni. Budeme ju musieť operovať.

Jano sa chcel spýtať, či je to veľmi väčne, ale lekárka hned pokračovala:

— Prečo ste ju nedoviezli skôr?

— Neponosovala sa. Až včera večer. Nechcela ísť, — vysvetľoval Jano a hľadal prítom do zeme, akoby bral na seba všetku vinu za oneskorený príchod.

— Teraz môžete ísť domov. Prídeť sa pozrieť ráno, — povedala lekárka.

Pomaly odchádzal.

Prišli deti i vnúčatá, zaťaviaj a nevesty.

Sestra Helena, zostarnutá, za ňou hľadala detí. Vypriali za stodolou, kone uviazali o agáty. Lajos sa držal bohom od ostatných.

Lojzka z Bánoviec s mužom, sami dvaja v čiernom tudore. Nikdy nebudu mať deti.

Paľo sa dal dovezť na služobnom tatrapláne. Ženu mal mladú, dcérky cistučké ako bábiky.

Sestra Verona a švagor Štefan s rukami ako lopaty.

Fero s Máriou prišli poslední. Celú noc cestovali, oči im klipkali od únavy. Priviedli aj najstaršiu dcérku, tá uvidela starú mamu prvý raz.

Prišiel aj Michal, čierna ovca v rodine. Iba on prišiel sám a bez kufrov.

Jano ležal na posteli v zadnej izbe. V záhradke pod oknom fajčili pribuzní. Nieko sa zasmial. Jano Popolovár! Plakal aj vtedy, keď zatíkali klince do truhly.

Kar sa pretiahol dlho do noci. Keď pribuzní náležite otupili bôr, keď drobné deti uložili spať, pristúpili k veci. Vymýšľali návrhy nad návrhy, ale k dohode nedochádzalo.

Paľo vytiahol z aktovky fľašu.

— Gružinský koňak, — povedal.

Jednačky pokračovali.

Jano sa vytratil von. Na priedomí si sadol na schody. O chvíľu sa k nemu prisadol Michal. Mlčali, fajčili, pozerali na oblohu, akoby sa tam mala objavíť čiasa podoba.

— Idem na stanicu. Odprevadíš ma na kúsku? — spýtal sa Michal.

Kráčali križom cez strnická.

— Ráno som prišiel do nemocnice. Zomerala, už ma nepoznala, — povedal Jano.

Michal mlčal.

— Keď sme ju viesli domov, zazdalo sa mi, že sa pohla. Obrátil som sa, reku, mama, mama!

— Dávno som nebol s mamou, — povedal Michal.

— V tej chvíli som pocítil takú strašnú nádej.

— Človek sa naháňa za všeličím a zatiaľ mu zomrie matka, — povedal Michal.

— Ja tomu ešte neverím, — zvolal Jano.

— Zomrela, zomrela matka. Spustne dvor, — povedal Michal.

Až ku kanálu kráčali mlčky.

— Ďalej nemusíš, — povedal Michal a podal Janovi ruku. — Zbohom, — povedal ešte a rýchlo vykročil po hrádzku k mostu.

Rozplakal sa ako malý chlapec.

Zobudil sa spotený. Slnko mu ohvievalo chrbát, po rose nikde ani pamiatky. Ležal v slame pod stohom, za golier sa mu natrúsil plevy. Vyzliekol košeľu, vytriasol ju, poz

PRED VI. KONGRESOM ZJEDNOTENEJ ĽUDOVEJ STRANY

V dňoch od 2. do 4. apríla t. r. bude zasaden VI. kongres Zjednotenej Ľudovej strany. Už dnes na základe poznatkov z okresných zjazdov ZĽS, na ktorých sú volení delegáti na kongres a kde sa diskutuje o základných problémoch dediny a poľnohospodárstva, možno veľa povedať o názoroch a snahách roľníkov, snahách, ktoré budú vyjadrené aj v uzneseniaciach kongresu.

Podobne ako na celom vidiek, mieri členmi ZĽS dominuje pocit spojkonosti s hospodárskými výsledkami a premenami, ktoré malo miesto na vidiek v priebehu posledných dvoch rokov.

Roľníci získali, v súhlase s generálnou zásadou poľnohospodárskej politiky PZRS a ZĽS, podmienky rentability vo všetkých výrobných odvetviach. Získali tiež dôvno očakávané sociálne vymoženosti, ako napr. všeobecné zdravotné poistenie na tých istých zásadach, aké platia pre ostatných pracovníkov socialistického sektora. V tejto situácii na vidiek vládne ovzdušie všeobecnej podpory programu PZRS. Je to veľký politický kapitál, na ktorého tvoreni sa podielala aj ZĽS.

Čo sa týka základných politických principov, kongres ZĽS iste prispeje k ďalšiemu upevneniu robotnícko-roľníckej družby. V návrhu uznesenia kongresu, ktoré je predmetom všeobecnej diskusie organizácií Zjednotenej Ľudovej strany, sa konštatuje, že upevňovanie robotnícko-roľníckej družby, v ktorom hlavnou silou je robotnícka trieda, je základnou podmienkou výstavby socializmu. Práve preto členovia ZĽS svoju každodenou prácou mali by upevňovať ekono-

mickú základnú nášho štátu lepším a efektívnejším využívaním pôdy, ako aj iných výrobných prostriedkov pre rýchlejšiu rast poľnohospodárskej produkcie. Umožní to lepšie a plnejsie uspokojovať potreby spoločnosti, čo je základným cieľom spoločensko-ekonomickej politiky nášho štátu.

V tejto situácii členovia ZĽS všeobecne konštatuju, že heslo: splníme päťročný plán za štyri roky, je úplne reálne.

Aby dosiahnúť maximálnu efektivitu poľnohospodárstva, ZĽS upozorňuje na nasledujúce problémy:

ZA PRVE, CO NAJLEPSIE VYUŽITIE PÔDY. Ide o plne obhospodárenie Štátneho pôdného fondu (PFZ), predbiehanie úpadku gazdovstiev, čo sa spája a rýchlym preberaním pôdy od roľníkov bez dedičov za dochodok, a potom o odovzdávanie tejto pôdy iným užívateľom zaručujúcim dobré obhospodárenie — teda súkromne hospodáriacim roľníkom alebo socialistickému sektoru atď. Mladým roľníkom, ktorí preberajú gazdovstvá alebo kupujú ich od štátu vytvárajú sa neobvykle dobré podmienky pre štart v roľníckom povolaní.

ZA DRUHÉ, ROZVOJ RÓZNYCH FORIEM VÝROBNEJ KOOPERÁCIE ako činiteľa prospievajúceho intenzifikáciu výroby, zaisťujúceho racionálne hospodárenie výrobnými prostredkami a upevňujúceho vo vedomi súkromne hospodariacich roľníkov presvedčenie o výhodnosti spoločného hospodárenia.

ZA TRETIE, OTÁZKA ODBORNÝCH KVALIFIKACIÍ A ZAVÁDZANIA TECHNICKEHO POKROKU. Ide tu na jednej strane o odovzdávanie roľníkom moderných odborných vedo-

mostí, a na druhej strane o poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci poľnohospodárskou službou v obci.

ZA ŠTVRTÉ, INTENZIFIKÁCIA HNOJENIA, RACIONÁLNE HOSPODÁRENIE NA ORNEJ PÔDE, LÚKACH A PASIENKACH; ide totiž aj o maximálne zvyšovanie produkcie krmív pre potreby chovu.

V návrhu kongresového uznesenia sa zdôraznuje, že súčasná úroveň rozvoja spoločenskej deľby práce si vyžaduje úzke spojenie otázok rozvoja poľnohospodárstva s priemyselnými odvetviami, ktoré s ním kooperujú, ako napr. chemický a traktorový priemysel, priemysel poľnohospodárskych strojov, krmovinový priemysel, poľnohospodársko - potravinársky priemysel a pod., ako aj spojenie s podnikmi výrobných služieb poľnohospodárstvu a podnikmi poľnohospodárskeho obchodu. Totiž všetky tieto odvetvia národného hospodárstva vytvárajú komplex poľnohospodársko-potravinárskeho hospodárstva. Aby sme si uvedomili význam tohto ekonomickeho komplexu pripomeňme, že zamestnáva 45% pracujúcich celej krajiny a jeho materiálno-technická základná zahrňuje o kolo 37% celkovej hodnoty trvalého výrobného majetku a veľkú časť prírodných zásob krajiny.

Na 6. zjazde PZRS bolo to už povedané a teraz sa ešte raz zdôrazňuje nevyhnutnosť rozvíjania priemyselných odvetví spojených s poľnohospodárstvom.

Vláda vypracovala dlhodobý program týkajúci sa rozvoja meliorácie poľnohospodárskej pôdy, zásobovania vidieka vodou, rozvoja vidieckeho stavebnictva, modernizácie elektrickej siete, rozvoja priemyslu poľnohospodárskych strojov. Budujú sa a budú sa aj ďalej budovať veľké a moderné priemyselné podniky na spracovanie poľnohospodárskych plodín, ako napr. mäsiarenské závody v Lučkove. Teda nešetrí sa na investovaní potravinárskeho hospodárstva, poľnohospodárskych služieb. Ide teda o to, aby sa harmonicky rozvíjali všetky zložky tohto poľnohospodársko-priemyselného komplexu.

Všetci roľníci by mali pochopiť, že ich úspechy a blahobyt závisia od všeobecnej hospodárnosti, že štátne investície spojené s pracovitosťou roľníkov priniesú dobré efekty. Pochope nie tohto faktu je stále všeobecnejšie a dobrý príklad roľníkov — členov PZRS a ZĽS — prináša výborné výsledky. Na okresných zjazdoch ZĽS sa hovorilo práve o tom, aby toto pôsobenie na spoločensko-politicke uvedomenie roľníckych mäs bolo čo najúčinnejšie. Bude sa o tom rokovať aj na VI. kongrese Zjednotenej Ľudovej strany.

Roman Wysocki

Bliží se ku konci tretí desítky let nezávislé existence Československa po 2. svetovej válcove a začína se druhé čtvrtstoletie od vicročením republiky na cestu socialistického rozvoja. Po celá ta uplynulá léta dokazoval československý lid, vedený komunistickou stranou, prací svých rukou a mozgú obrovskou silu, velké nadání a schopnosť využiť dané možnosti. Přispíval k vitézství idei socialismu a budoval vyspělý stát, jehož průmysl a zemědělství stojí na vysoké úrovni, v němž osvěta a kultura se výrazně rozvíjí. Hluboček společenské a ekonomické proměny učinily život československého národa lehčím a blahobytnejším a vytvořily pevnou základnu pro tvořivou perspektivu.

V kronice s daty historických udalostí, zahajujúcich dějiny nového Československa, je navždy zapsán slavný bojový pochod československých vojáků z území Sovětského svazu do vlasti. Semknutí kolem Komunistické strany Československa a jejího programu národněsvobozeneckého boje spojili své osudy a osud své vlasti s osudem budoucího osvoboditele a vítěze — se Sovětským svazem. Jejich válečná cesta po boku spojenecké Rudé armády vedla tisice kilometru

ADAM CHALUPEC

SOKO- LOVO

na západ, poli těžkých bitev s německým vojskem až do Československa, k vítězství. Z bojového nadšení oněch dnů vystřila armáda — lidová armáda socialistického Československa — jejíž síla je znásobena spojenectvím se socialistickými státy, členy obranné Varšavské smlouvy.

Československé vojenské jednotky na území Sovětského svazu byly organizovány na základe československo-sovětské dohody z července r. 1941, souhlasu sovětské vlády z 8. března r. 1941 a pomoci Sovětského svazu. První československou vojenskou jednotkou v SSSR byl 1. československý samostatný prapor, který se později rozrostl v 1. československou samostatnou brigádu. Později jako 1. československý armádní sbor v SSSR dne 6. října roku 1944 přešel z Polska po litých bojích u Dukly na první osvobozený kus československého území. Velitelem této vojenské jednotky byl od počátku plukovník, potom armádní generál, dnes prezident ČSSR, Ludvík Svoboda.

Místem v SSSR, kde se tvořila československá armáda, a také výcvikovým táborom, byl Buzuluk, okresní městečko, rozkládající se uprostřed uralských stepí východně od Kujbyševa. Zde byl 15. ledna roku 1942 vyhlášen nábor dobrovolníků a od tudí bylo nastoupeno slavné válečné tažení 1. československého praporu. Do Buzuluku se sjížděli budoucí vojáci z nejodlehlejších koutů Sovětského svazu, komunisté i nestraničtí, lidé s nejrůznějším povoláním, dospělí i mládež, muži i ženy — později zdravotní sestry. Byli mezi nimi českoslovenští vojáci, kteří po 16. březnu zahájili svou bojovou cestu s plukovníkem Svobodou v Polsku v září 1939, dále členové interbrigády ze Španělska i zaměstnanci čs. továren, jež válka zastihla v Sovětském svazu. Sjížděli se sem političtí emigranti, kteří opou-

Kongres ZĽS predchádzali oblastné zjazdy, na ktorých sa živo diskutovalo o tvorivej účasti poľského vidieka na spoločensko-hospodárských premenách v celej krajine

Snímka: St. Bać

Czytelnicy zwrócili nam uwagę na to, że w związku z możliwościami przekraczania granicy polsko-czechosłowackiej w ramach ruchu turystycznego natrafiają na trudności w nabyciu znaczek opłat skarbowych na terenie Spisza i Orawy. Zwróciliśmy uwagę na tę sytuację Obwodowemu Urzędowi Pocztowo-Telekomunikacyjnemu w Nowym Targu i Przedsiębiorstwu „RUCH” w Krakowie. Z prawdziwą przyjemnością komunikujemy, że obie wymienione instytucje szybko zareagowały na sygnały naszych czytelników.

Dyrektor Obwodu Pocztowego w Nowym Targu, Andrzej Kodura wydał w tej sprawie specjalne zarządzenia skierowane do podległych mu placówek pocztowych na terenie Spisza i Orawy oraz zlecił inspekcji stale nadzorowanie tej sprawy. W piśmie skierowanym do nas czytamy: „Ze swojej Obwodu dziękuje Redakcji Czasopisma „ŻIVOT” za poinformowanie o stwierdzonych brakach w normalnej sprzedaży znaczków skarbowych, co pozwoliło na ich ponowne wprowadzenie w normalną sprzedaż”.

Również Przedsiębiorstwo Upowszechnienia Prasy i Książki „RUCH” w Krakowie poinformowało nas o tym, że uzupełniono braki w zaopatrzeniu w znaczki opłat skarbowych oraz w sieci usług „RUCH” wprowadzono sprzedaż znaczków dodatkowo w Niedzicy, Lapszach Niżnych, Chyżnym i Lipnicy Wielkiej.

Tak więc ta sprawa została szybko i skutecznie załatwiona.

Nie możemy niestety stwierdzić w przypadku naszej drugiej interwencji. Dotyczyła ona ułatwień dla ludności ze Spisza i Orawy w zakresie nabycia koron w związku z ruchem turystycznym z CSSR. Obejmie každý obywatel zamieszkały na tych terenach przygranicznych musi jeździć po zakup koron do Nowego Targu czy Zakopanego. Traci cenny czas, obciąża dodatkowo i tak „pekającą w szwach” na tym terenie komunikację PKS. Zwróciliśmy się w tej sprawie do Dyrektora Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Banku Polskiego w Krakowie z sugestią, aby rozważono możliwość sprzedaży koron przez upoważnione banki spółdzielcze na terenie Spisza i Orawy lub nawet niektórych placówek pocztowej. NBP poinformował nas o decyzji jaką w tej sprawie podjął Departament Operacyjno-Rachunkowy NBP w Warszawie, a w myśl której sprzedaży koron wykonywać będą nadal tylko oddziały NBP i kasy walutowe biur podróży. Oddział Wojewódzki NBP w Krakowie w zakresie własnym upoważnił — w związku z naszą interwencją — dwa dalsze oddziały NBP w Rabce i Szczawnicy do sprzedaży walut dla turystów. To jednak niestety nie załatwia sprawy o czym wie każdy, kto zna geografię Spisza i Orawy.

(mk)

NASZE INTERWENCJE

štěli okupované Československo, aby se mohli v zahraničí zúčastnit boje s hitlerovskými uchvatiteli, dále dobrovolníci z tehdejší československé části Zakarpatské Ukrajiny i zbehové a zajatci ze slovenské armády. Všichni tito lidé uchopili do rukou zbraň aby se na sovětské půdě mohli účastnit boje, pomstít Mnichov a umučenou vlast. Byli přesvědčeni, že je to nejkratší cesta do Československa. Cíl tohoto boje jasné vyslovil Klement Gottwald ve svém projevu k vojákům 1. československého praporu dne 26. května 1942 v Buzuluku: „... Hitlerovci dorovně neodejdou z naší země. Sovětská armáda dokázala, že je dost silná, aby je porazila. Nemůžeme a nesmíme nečinět přihlížet, když se bojuje i za naši svobodu... Vaši jednotku, vojáky i důstojníky, očekávají horké dny. Ne tak ve smyslu horkého počasí, jako ve smyslu intenzivního výcviku a příprav k boji... Jste povoláni, abyste v řadách Rudé armády bojovali proti společnému nepříteli...“

Bitvou u Sokolova byly napány nové dějiny československých ozbrojených sil. Ze společné prolité krve československých a sovětských vojáků se rodilo československo-sovětské spojenectví, sílilo přátelství Československa s národy sovětskými. Zpráva o bitvě prolátkla světem. Oznamovala Československu blížící se vítězství a zesilovala hnutí odporu v okupované zemi. Ve 4. čísle Rudého práva

sám zahájil protiútok. Svůj bojový úkol splnil čestně. Obrněným divizím nepřitele se nepodařilo prolamit československé pozice a zaútočit na Charkov. Sovětské válečné komuniké z 2. dubna roku 1943 uvádí: „Na jednom z úseků fronty působí v Sovětském svazu zformovaná československá jednotka pod velením plukovníka Svobody. Jižně od města N. (Sokolovo — pozn. red.) byla jednotka napadená 60 nepřátelskými tanky a samopalníky. Den a noc obětavě bojovali československí vojáci s nepřitem a odrazili všechny útoky hitlerovců...“

... Bylo to 17. května 1945. Na historickém Staroměstském náměstí pochodovaly za svými bojovými zástavami jednotky 1. čs. armádního sboru, přicházející ze Sovětského svazu.

Stál jsem v hlubokém pohnutí na čestné tribuně. Vzpomínal... Okupace — utiskování — žaláře — koncentrační tábory ... Strádání na bojištích — mrtví a ranění — dny a noci v zákopech, v dešti i v mrazech... Prožili toho chlapci na frontě a nás lid doma za těch šest válečných let tolik, co mnohá generace neprožije za celý život.

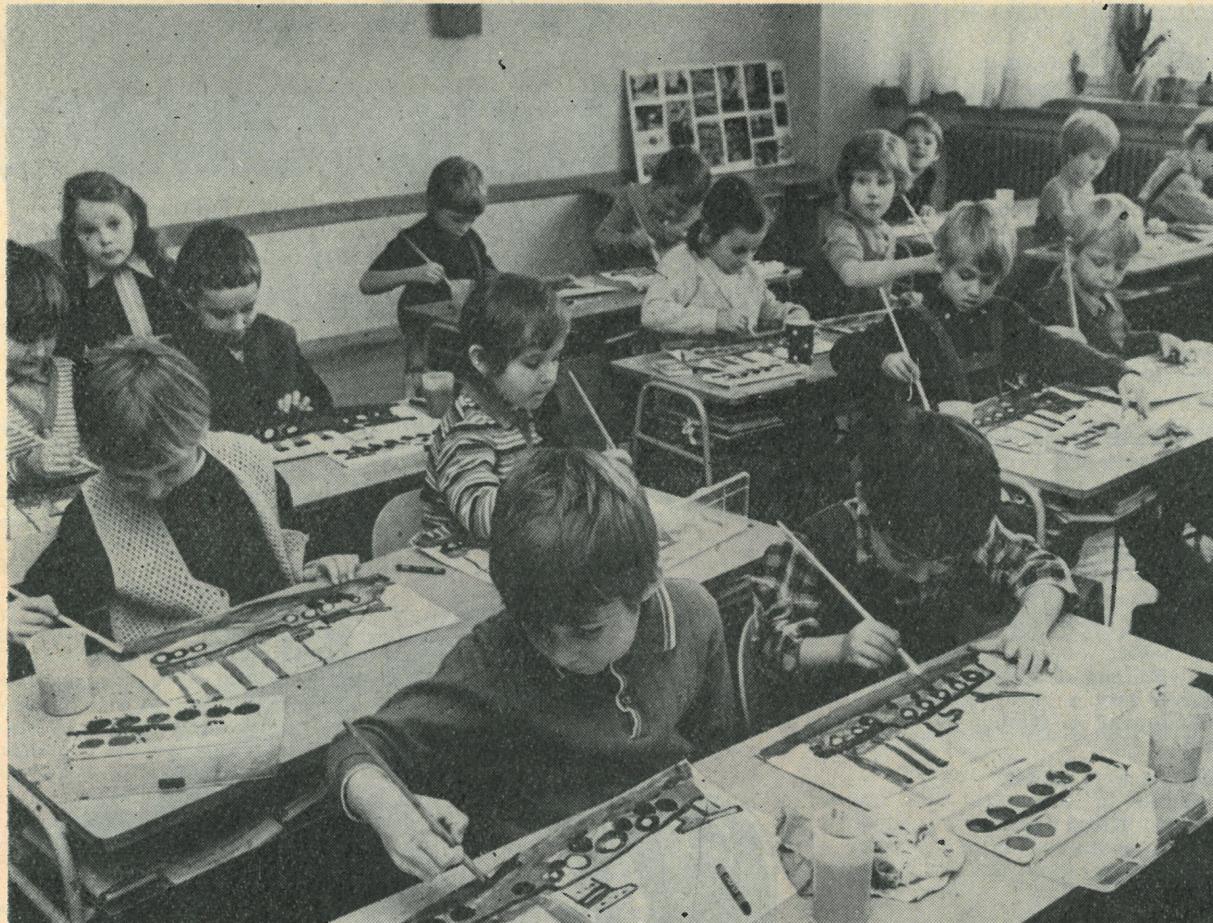
Byla nás hrstka, když jsme v Buzuluku začinali. A teď ti chlapci, kteří tu pochoduji, představují šedesátitisícové voj-

myku. Téměř po šesti letech od mnichovského diktátu osvobozenovalo československé vojsko po boku Rudé armády československá města. Svoj bojovou cestu ukončilo slavnostním vítězným pochodem ulicemi Prahy. Armádní generál Ludvík Svoboda ve své knize Z Buzuluku do Prahy vzpomíná:

LÍDÉ V LÉTA DÁLOSTI

V BŘEZENU — MAREC

- 1.III.1943 — vyhlášení ideově-programové deklarace Polské dělnické strany (PPR) „Za bojujeme“. 1.III.1928 — narodil se Jozef Kohút, slovenský literární historik a spisovatel (zem. 16.IV.1900). 1.III.1873 — narodil se Imanov Amengeldy, vůdce národněosvobozeneckého povstání v Kazachstánu v roce 1916 (zem. 18.V.1919). 2.III.1458 — Jiří z Poděbrad zvolen českým králem 3.III.1919 — založení Třetí internacionály 3.III.1958 — zemřel Ivan Krasko, vě. jm. Ján Botto, slovenský lirický básník, národní umělec (nar. 12.VI.1876). 5.III.1943 — v Osvětimi byl zavražděn Bedřich Václavek, český literární vědec a kritik (nar. 10.I.1897). 5.III.1953 — zemřel Josef Visarionovič Stalin, marxistický revolucionář, teoretik marxismu-leninismu, sovětský politik (nar. 10.I.1897). 5.III.1953 — zemřel Sergej Prokofjev, sovětský hudební skladatel (nar. 23.IV.1891). 6.III.1718 — narodil se Gregor Fábi, slovenský spisovatel (zem. 3.VIII.1779). 7.III.1918 — Leninův projev na VII. sjezdu VKS(b) „O válce a míru“, v němž byly formulovány zásady mírové politiky Sovětského svazu. 8.III. — Mezinárodní den žen 8.III.1223 — zemřel kronikář Wincenty Kadłubek, autor Kroniky polské, napsané latinsky. 8.III.1943 — v bitvě u Sokolova poprvé bojovala československá vojenská jednotka v SSSR. Zde padl kapitán Otakar Jaroš, Hrdina SSSR. 8.—18.III.1945 — I. armáda Polského vojska dobývala Kolobřeh 9.III.1903 — narodil se Fraňo Kráľ, slovenský spisovatel, národní umělec (zem. 3.I.1955). 9.III.1918 — 26.X.1922 — intervence imperialistických států Anglie, Francie, USA, Itálie a Japonska v Rusku vyměřená proti vymoženostem (VRSSR), která byla zahájena vyloděním vojsk v Murmansku a ukončena vyháněním Japonců z Vladivostoku. 10.—17.III.1954 — III. sjezd PSDS 10.—19.III.1959 — VI. sjezd PSDS 11.—12.III.1938 — hitlerovská armáda obsadila Rakousko. 11.III.1848 — na veřejném shromáždění pražského lidu byla schválena petice a požadavky národních a demokratických svobod pro české země. 12.III.1938 — zemřel Otakar Fischer, český literární historik a spisovatel (nar. 20.V.1838). 12.III.1956 — zemřel Boleslav Bierut, představitel polského dělnického hnutí a polský státník (nar. 18.IV.1892). 13.III.1888 — narodil se A. S. Makarenko, sovětský pedagog (zem. 1.IV.1939). 14.III.1883 — zemřel Karel Marx, zakladatel vědeckého socialismu, učitel a vůdce světového proletariátu, organizátor První internacionály (nar. 5.V.1818). 14.III.1883 — narodil se Otakar Nejedlý, český malíř, zasloužilý umělec (zem. 18.VI.1957). 14.III.1953 — zemřel Klement Gottwald, zakladatel a generální tajemník KSČ, první dělnický předseda ČSR (nar. 23.XI.1896). 15.III.1848 — počátek liberálně-buržoazní revoluce v Maďarsku 16.III.1823 — zemřel Ján Feješ, slovenský osvícenský filosof a publicista, zakladatel Malohontské společnosti (nar. 2.VII.1764). 16.III.1828 — narodil se Pavol Dobšinský, slovenský spisovatel, redaktor, sběratel lidových pověstí (zem. 22.X.1885). 16.III.1838 — narodil se Karel Bendík, český hudební skladatel (zem. 20.XI.1897). 16.III.1932 — generální stávka v Polsku 17.III.1853 — narodil se Belo Klein-Tesnoskalský, slovenský básník a literární historik (zem. 23.XII.1941). 18.III.1713 — v Liptovském Mikuláši byl oběšen Jura Jánošík, slovenský lidový hrdina (nar. 23.I.1688). 18.III.1743 — zemřel David Czwitinger, jeden z prvních historiků na Slovensku (nar. kolem r. 1673). 18.III.1848 — uherský sněm zrušil poddanství 18.III.1963 — první procházka člověka — H. Leonova — v kosmu 19.III.1553 — zemřel Václav Hájek z Libočan, český historik a kronikář. 19.III.1813 — narodil se David Livingstone, skotský badatel a cestovatel (zem. 1.V.1873). 19.III.1943 — ve vězení na Pawiaku ve Varšavě byla umučena Hanna Szapiro-Sawická, první předsedkyně Sazu bojující mládeže (ZWM) (nar. 19.XII.1917). 20.III.1848 — vypuklo Velkopolské povstání (jaro národní) 22.III.1748 — narodil se Samuel Ambrózi, slovenský osvěcenec a kulturní pracovník (zem. 13.II.1806). 22.III.1808 — zemřel Václav Matěj Kramerius, český vydavatel, spisovatel a národní buditel (nar. 12.II.1753). 23.III.1873 — v Budapešti byla založena Dělnická strana Uherška 24.III.1794 — vypuklo Košciuszkovské povstání 25.III.1893 — narodil se Palmiro Togliatti, generální tajemník Komunistické strany Itálie (zem. 22.VIII.1964). 26.III.1918 — zemřel Claude Debussy, francouzský impresionistický hudební skladatel (nar. 22.VIII.1862). 26.III.1963 — zemřel Peter Július Kern, slovenský malíř, krajinkář (nar. 31.I.1881). 27.III.1943 — na návrat polských komunistů byl v SSSR založen Svatý polských vlastenců. 27.III.1968 — tragicky zahynul první kosmonaut J. Gagarin 28.III.1843 — narodil se Felix Kutík, spisovatel a osvětový pracovník mezi Slováky v Jugoslávii (zem. 30.VI.1890). 28.III.1868 — narodil se Maxim Gorkij, ruský socialisticko-realistickej spisovatel, zakladatel sovětské literatury (zem. 18.VI.1936). 28.III.1903 — zemřel Jur Jurkovič, slovenský národní buditel, spoluzařadatel Matice slovenské (nar. 12.II.1827). 28.III.1943 — zemřel Sergej V. Rachmaninov, ruský skladatel, klavírista a dirigent (nar. 1.IV.1873). 29.III.1848 — Adam Mickiewicz organizuje v Itálii Polskou legii 29.III.1963 — zemřela Pola Gojawiczyńska, polská spisovatelka (nar. 1.IV.1896). 30.III.1968 — narodil se Vincent van Gogh, nizozemský malíř, jeden z největších postimpressionistů (zemřel 29.VII.1890). 30.III.—9.IV.1971 — v Moskvě se konal XXIV. sjezd KSSS 31.III.1793 — zemřel K. Gottlieb Windisch, historik, geograf, vědec a novinář (nar. 28.I.1725). 31.III.1948 — zemřel Egon Erwin Kisch, protifašistický novinář a spisovatel žijící v Praze (nar. 29.IV.1885).

Za jejich štěstí bojovali... Záběr ze základní devítileté školy ve Velvarech (střední Čechy)

Snímek: CTK

31. ledna roku 1943 se pohostinný Buzuluk rozloučil s československými vojáky 1. praporu jako s vlastními. Také oni se s dojetím loučili s místem, které se jim stalo blízkým. Bylo jich celkem 979, z toho 38 žen. Jeli na frontu, do Charkova, na Ukrajinu. Ve výcvikovém táboře v Buzuluku se připravovali k odchodu na frontu další československí vojáci.

1. března se 1. československý prapor utáboril v Charkově. Již nazítří dostal rozkaz k pochodu do první linie fronty u řeky Mže na jih od Charkova. V té době byla situace na charkovském úseku fronty významná. Němci k ofenzívě na Charkov soustředili značné sily a Rudá armáda, která od Stalingradu neustále útočila, byla velmi vzdálená od svých základen. Bylo nutno zadřet německou armádu tak dlouho, než přijdou nové sovětské divize.

1. prapor zaujal bojové pozice na vyznačeném desetkilometrovém úseku fronty. Jeho sousedy byly sovětské jednotky. Přímo před ním se nacházely útočící obrněné divize SS. Na hlavním směru útoku nepřitele ležela vesnice Sokolovo. K obraně Sokolova se dobrovolně přihlásil velitel 1. praporu nadporučík Otakar Jaroš.

8. března vzplála těžká bitva o Sokolovo. Na československé vojáky se řítila záplava kulek z nepřátelských pozic, zaútočily tanky a pěchota. Oddíl odrážel jeden útok za druhým, nakonec

z 15. dubna 1943, které vycházel ilegálně v Československu, byl uveřejněn článek „Přátelství zpečetěné krví“, v němž bylo napsáno: „... Náš lid přivítal s velkým nadšením a nadějí zprávu, že první československá vojenská jednotka byla na svou naléhavou žádost nasazena na jednom úseku fronty do boje proti hitlerovcům po boku Rudé armády. První československý prapor bojuje se zbraní v ruce za naše osvobození. Naši důstojníci, naši vojáci! Po boku slavné Rudé armády!... Poručík Jaroš a mnozí bratři padli, ale neustoupili! Němci draze zaplatili svůj útok proti Čechoslovákům. Ztratili 400 mrtvých a 20 tanků za první zkušenosť o pravém smýšlení českého lidu. Sklizejí odplatu za Lidice, Ležáky a naše mučedníky doma. Odplata přijde i na domácí frontě...“

Sovětská vláda vysoko hodnotila úspěch československých vojáků v bitvě u Sokolova. Osmdesát sedmi vojákok, z toho osm ženám, byla udělena vysoká sovětská vyznamenání. Velitel sboru plukovník L. Svoboda byl vyznamenán Leninovým rádem. Velitel obrany Sokolova, nadporučík Otakar Jaroš, který v tomto boji padl, byl in memoriam povýšen na kapitána a byl mu, jako prvnímu cizinci, udělen titul Hrdina SSSR se Zlatou hvězdou a Leninovým rádem.

Potom se československá jednotka účastnila bojů v SSSR o osvobození Kijova, Bilé Cerkve, u Zaškova a v Dukelském průs-

ko! Vojsko vyzbrojené skvělými samopaly, děly, minomety, tanky, stíhačkami, bitevními a bombardovacími letouny! Vojsko — základ naší nové lidové armády.

Pravda — mnozí nedošli. Na 4000 jich padlo za svobodu vlasti, tisice na bojištích krvácelo. Za dvacet šest měsíců bojové činnosti jsme však nepřítele vyřadili 24 600 vojáků. Už tato bilance napovídá, že jsme nebojovali špatně...

Měl jsem tehdy před očima nejen ty těžké a nenahraditelné ztráty, ale i ty statisíce Čechů a Slováků, umučených v koncentračních táborech, postřílených gestapáky nebo zabitych katy na popravištích. Bylo mezi nimi tisíce mladých — dětí i nemluvňat. A teď jen domyslete, jak by to s námi se všemi dopadlo kdyby Sovětská armáda neporazila hitlerovská vojska a neprinesla nám svobodu!

Dnes je před námi veliká budoucnost: naděje na konec všech válek, na mír, na lepší a šťastný život národů celého světa: socialismus a komunismus vítězí a zvítězí. Vaši otcové a matky pomohli tuto velkou naději vybojovat. Bylo to opravdě historické poslání. Byla to doba velikých a hrdinských činů našeho lidu. Ale vy mladí nikdy nezapomeňte, jak lehce jsme svobodu ztratili a jak těžce a za cenu velikého úsilí a velikých obětí našeho a zejména sovětského lidu jsme ji dobývali zpět...“

FAUSTINA NA SLOVENSKU

Antické medailóny patria medzi vzácný numizmatický materiál a len máloktočia muzeálna alebo súkromná zbierka sa može pochváliť ich vlastníctvom.

Medailóny neslúžili ako normálne platidlo, skôr by sa dalo povedať, že išlo o akési pamätné mince vydávané pri mimoriadnych príležitostiach. V porovnaní s bežnými mincami boli oveľa väčšie a po výtvarenej stránke zhotovené starostlivejšie a bohatšie. Začali ich raziť v starovekom Ríme za cisára Augusta (27 pr. n. l. — 14 n.l.) z bronzu, striebra alebo zlata a pretože sa tiež niekedy používali ako šperky, sú často prevrtané dierkou, opatrené uškom a pod. Na jednej strane býva zvyčajne portrét toho, na ďalšej strane výjav, viažúci sa k tej či onej historickej udalosti.

O to vzácnejší a cennejší je medailón, ktorý sa našiel na Slovensku a viaže sa k historickým udalostiam odohrávajúcim sa u nás takmer pred dvetisíc rokmi. Okrem neho sú vo svete známe iba dva exempláre toho istého druhu!

Ide o bronzový medailón Faustiny ml., manželky rímskeho cisára Marka Aurélia. Medailón svojou výtvarnou hodnotou a výjavom, ktorý je na ňom zobrazený, patrí medzi klasické a

vzácné pamiatky rímskeho mincovníctva a tým i najpozoruhodnejšie exponáty, numizmatickej zbierky Slovenského národného muzea v Bratislave.

Medailón je zhotovený z bronzu, váži 48,42 g a meria 39,1 mm. Našiel sa roku 1922 na okoli Leányváru, v okrese Komárno, na samom brehu Dunaja. Predpokladá sa, že ho pravdepodobne stratil alebo ukryl germánsky vojak v rokoch 171—180, keď bolo územie Slovenska miestom tzv. markomanských vojen medzi rímskymi legiami a zadunajskými barbarmi. A k týmto udalostiam sa viaže aj výjav na rubu medailónu. Cisár Marcus Aurélius zorganizoval niekoľko vojenských výprav na naše územie proti Markomanom a Kvádom, ktorí ohrozovali bezpečnosť rímskeho impéria. V rokoch 178—180 prenikol hlboko do našho vnútrozemia, až k Trenčínu — Laugaritu, dodnes to pripomína nápis vytiesaný do hradnej skaly.

Faustina sprevádzala, ako tomu bolo v tých časoch zvykom, svojho manžela na niektorých vojenských výpravách. A práve na jej počesť pri výprave na Slovenské územie bol vydaný i bronzový medailón. Na líci medailónu je poprsie Faustiny vo vysokom reliéfe, okolo opis FAVSTINA AVG PII AVG FIL a na rubu výjav znázorňujúci Faustinu, ktorá vypravuje Marka Aurélia do boja, podáva mu prilbu, po kym si cisár pripína meč.

Medailón Faustiny, ako vidieť, sa právom zaraďuje k svetovým unikátom. Keďže je jedným z dôležitých svedkov dávnej histórie, stal sa i významným dokladom a prameňom pri interpretácii dejín Slovenska.

PhDr Elena Minarovičová

KRAVATY

Nedávno som si kúpil kravatu a teraz mám starost. Poviete si, akéž tam starosti kvôli jednej kravate... ale ja tie starosti naozaj mám!

Minulý týždeň som si kráčal po Triede Víťazstva, bolo to na jej hornom konci, práve pred námestím Amzela. Bol už večer, ponáhal som sa, keď ma naraz upútal jeden výklad. A vo výklade, vysvetlenom ako divadlo, blýskalo sa množstvo kravát, jedna krajská ako druhá. Cez výklad bolo vidno až dnu do obchodu. Obchodík bol maličký ani škatuľka, ale koľko v ňom bolo dobrého výkusu, fantázie a krásy, no, hotová oáza.

Vzdychol som si a vstúpil. Už dávnejšie som o tomto obchodíku čítal v niektorých časopisoch a všetky ho chválili. Skutočnosť však prevýšila všetko očakávanie.

Celú hodinu som si vyberal kravatu. Nie preto, žeby som nebol našiel takú podľa vôle. Naopak, práve preto, že sa mi páčili všetky. Nakoniec som sa predsa len pre jednu rozhodol, aby som do nekonečna nevyužíval predavačinu trpežlivosť.

Ale odkedy som tú kravatu kúpil, som nespokojný. Stále mám pocit, že som si nevybral tú najkrajšiu. Ze som tam nechal práve tie, ktoré boli oveľa elegantnejšie a vhodnejšie pre mňa. Nie že by tá moja bola škaredá. Je skvelá. Ale tie druhé akoby boli ešte krajské. A tak sa zožíram.

A z toho mi teraz, prosím, začalo chodiť po rozume, čo by sa stalo, keď mi naraz aj ostatné obchody spôsobili takéto trampoty. Ved by to bolo hotové neznesiteľné nestastie.

Ked potrebujem topánky, vojdem, kúpim si ich a vydjem spokojný. Pretože som si istý, že som v obchode nenechal záťahu topánok oveľa krajských, originálnejších a výsnejších. Modely sú väčšinou už celé roky tie isté: perforované, neperforované, špičaté, okrúhle alebo odrezané a vospolok — solidne. Ich krásu nespôsobuje nijaké útrapy.

V konfekcii to isté. Môžem si spokojne kúpiť ktorokoľvek šaty a zaručene nebudem potom banovať za tými, ktoré som si nevybral.

Aj s látkami na nohavice je to tak. Vzorkované alebo hladké a hotovo. Sem-tam nejaká tá farba. Ktorá farba je pre teba, ti povedia podľa veku: pre štyridsať, pre päťdesiat rokov a tak ďalej.

Dobre je to, priatelia, na moju dušu, dobre. Pozrite sa, ako ma vie rozhádzať jedna kravata, keď mám dojem, že som si nevybral tú najkrajšiu. A čo by som si počal, keby sa mi to malo stať aj pri šatách, topánkach, či kabáte?

Priatelia, nech nás boh opatruje pred takými obchodíkmi, ako je ten s tými kravatami. Netreba nám ho! Iba vnukné zbytočné myšlienky. A čo si potom počneme, keď nám navodí príliš veľa fantázie, dobrého výkusu a ešte k tomu aj nejaké nápady? Po každom nákupu vari náme chodiť nespokojní, alebo strácať celé hodiny času pri výbere najkrajšieho z najkrajších oblekov?

Pozrite sa, teraz napríklad potrebujem nové topánky. Jedny som vo výklade videl, už tomu budú aj zo dva roky. A ešte stále sú tam. Dovoľte mi, aby som si ich v pokoji kúpil. Práve tie. Nespôsobujú mi zbytočné problémy!

Sadi Rudeanu

— Áno — potvrdil svoju výpovied Julo.

— No dobre, ale koľko bolo z toho guľometov a koľko samopalov?

— Tak, to ti tak ľahko neprezradím — usmial sa desiatník — ale ak chceš vedieť presne, tak si to vyrátaj.

— Ako?

— Počúvaj dobre. Keby som uložil samopaly k 12 stromom a guľomety k 8 stromom, tak bude pri každom strome rovnaký počet zbraní.

Ondro sa poškrábal po hlave, trochu uvažoval a o krátky čas vyrieckol správny výsledok.

Vedel by si to vyrátať?

150 Guláš kuchaře Jurajdy

150 Roštěná paní Müllerové, rýže

150 Husarská roláda, knedlík

150 Putimské vepřové žebírko, opékání brambor

200 Palivcův špíz, restované brambory

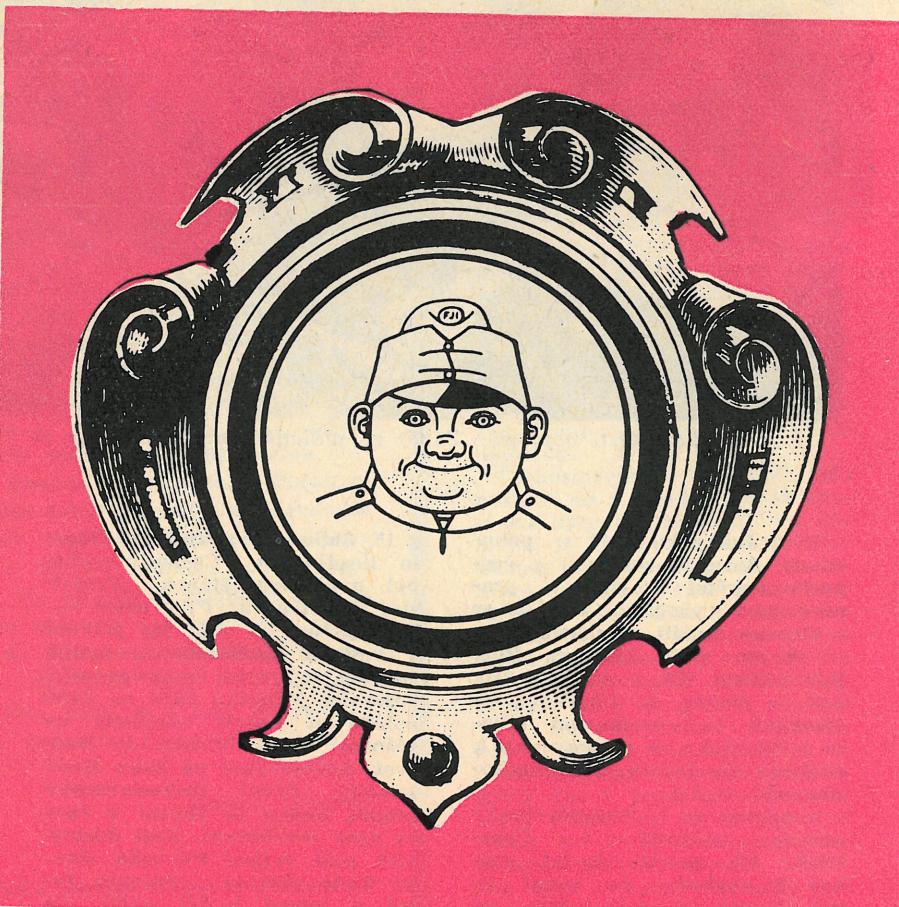
300 Balounova míska

250 Kuře feldkuráta Katze, brambor, meruňkový kompot

150 Telecí játra sapéra Vodičky, rýže

800 Švejkovo tajemství

Speciality

NIZNÉ LAPSE

INI
CIA
TÍVY

CHVÍLK ODDYCHU

Vojaci mali chvíľku času a tak spomínali na udalosti, ktoré prežili. Jeden z nich, desiatník Juro, vraví svoju spolubojovníkovi Ondrovi:

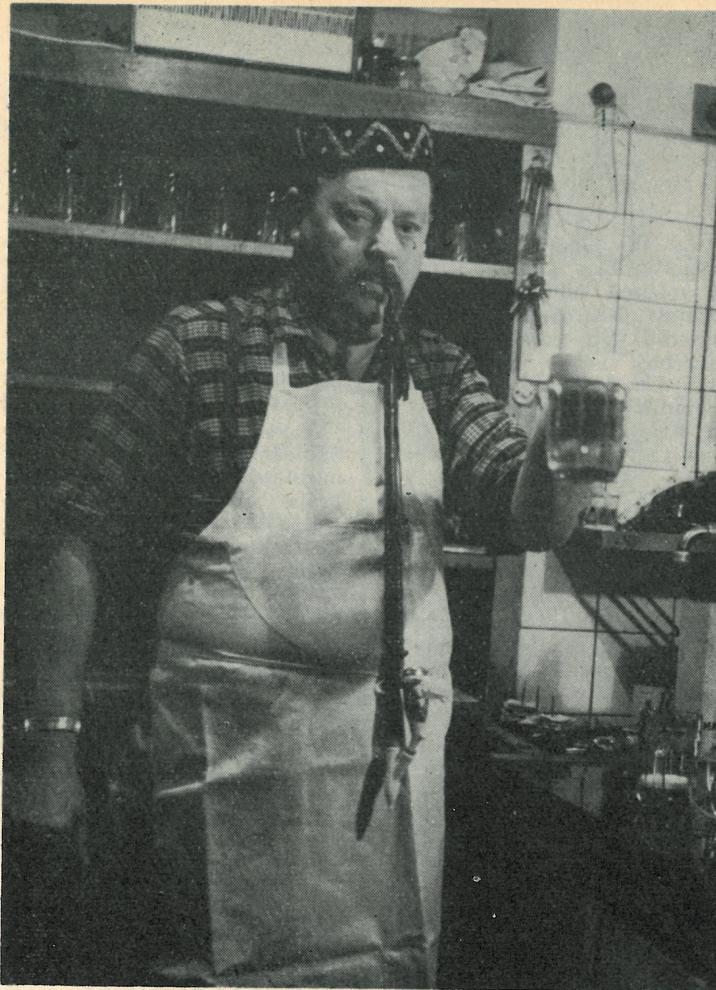
— Ked sme zajali nepriateľov, získaли sme 80 guľometov a samopalov.

Ondro sa trochu začudoval.

— Hovoríš 80 guľometov a samopalov?

Členovia KSČaS v Nižných Lapšoch vypracovali dlhodobý pracovný plán miestnej skupiny na roky 1973—1975. V tomto pláne zahrnuli až 15 otázok, ktoré sú podľa nich dôležité. Tieto otázky možno podeliť na dve skupiny: prvá zahrňuje otázky, ktoré sú súvisia s organizačným životom našej Spoločnosti, zasa druhá obhajuje otázky týkajúce sa celej obce, jej rozvoja v najbližšej budúcnosti. Zahŕnutie do vlastného pracovného plánu tieto druhé skupiny otázok treba charakterizať tak, že miestna skupina ako organizácia a všetci členovia KSČaS Nižných Lapšoch chceú a budú vplývať na realizáciu úloh, ktoré sú pred celou obcou.

Akými otázkami všeobecného charakteru sa zaobrajú občania v Nižných Lapšoch a teda aj naši krajaní Chceli by, aby vznikol zakladateľský výbor obecného družstva a aby bolo založené sporiteľno-pôžičkové družstvo.

Snímky dr. V Bohdan

U KALICHA

PRAHA I, NA BOJIŠTI 14

Kdo nebyl v pražské hospodě, v níž pil pivo dobrý voják Švejk, kdo o ní neslyšel nebo nečetl? I my jsme tam byli, dobré pivo pili; posledně v lednu letošního roku čili přesné na devadesáté výročí narození (30.IV.1883) a paděsté vyročí úmrtí (3.I.1923) Jaroslava Haška. Džbánkem piva (a ne jedním) a mnoha zdejšími specialitami jsme oslavili tato výročí. U stolu s námi seděli naši sympatičtí přátelé, Karel Oliva z ČÚZ a Hana Vondráčková z Československého světa, kteří nás seznámili s Františkem Ulrichem, hlavním šéfem podniku, dnes neomezeně vlivnoucím na rozdíl proti císaři pánu. Protože jsme lidmi s vyhraněným světovým názorem, měli jsme po vypití mnoha piv zcela vyjasněn osobní vztah k Haškovi, císaři pánu, Švejkovi i vedoucímu Ulrichovi.

Jaroslav Hašek byl námi uznán za nejbystřejšího pozorovatele všedního života své doby a to nás přivedlo k přemýšlení o aktuální situaci v satirě.

Císař pán, zastánce militarismu a byrokracie, budil jednoznačně úvahy, ačkoliv každý z nás daroval mušincům pokrytému objektu specifickou amnestii. Tím spíše, že známe přece osud jeho dynastie.

Švejka jsme probírali jako literární výplod a protože jsme seděli U kalicha, chtěli jsme zhmatit své předstvy, pídili jsme se po jeho duchu, který by měl obklopovat (a duch by to mohl) návštěvníky fluidum oných dnů.

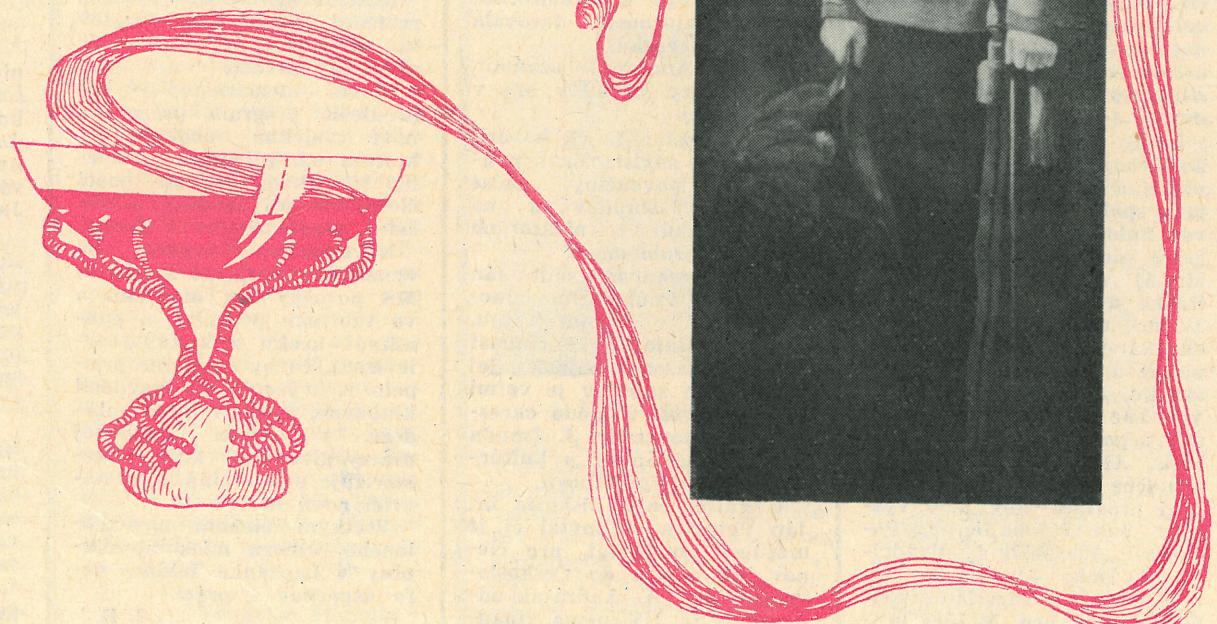
Pan vedoucí Ulrich činil vše, aby se vytvořila žádoucí atmosféra, za co mu srdečně děkujeme; chudák, až se při tom zapotil a ke všemu mám dojem, že byl pramálo přesvědčen o svém úspěchu, i když jsme lidé s fantazíí někdy přímo kosmicky neomezenou.

Již mnohokrát kuchyně pomáhala pochopit minulost. Například staropolská, která i laikovi pomáhá ocenit úroveň, našich restaurací. Zde tomu bylo naopak. Speciality — roštěná paní Müllerové, kuře feldkuráta Katze, Švejkovo tajemství a

dalších sedm jídel tohoto druhu, z nichž mně nejvíce chutnala telecí játra sapéra Vodičky (proč tedy telecí?) — byly těmi nejlepšími pomocníky vedoucího Ulricha v jeho boji za uchování tradice. A jestliže někdo prohlásil, že kdyby sem dnes Švejk přišel, jeho první slova by zněla: Ježíšmarjá, co ste to udělali z tý mý hospody?, pravděpodobně tím chtěl pouze říci, že štamgasty dnes nejsou satirikové z Dikobrazu.

My nelitujeme, že jsme tento podnik navštívili. Přímo naopak, jídlo bylo výborné, nápoj vynikající a kromě toho jsme si zde přislibili, že si opět — po kolikát? — přečteme dílo Jaroslava Haška o dobrém vojáku Švejkovi. Obzvláště pozorně přečteme vše, co je napsáno o hospodě U kalicha. Celkem jsme tedy nevymysleli nic nového, to už říkal starej hostinský Rampa na Vinohradech, když mu chtěl někdo zústat dlužen, že přijde někdy na člověka takovej moment, že je ke všemu hluchej jako pařez.

Marian Kaśkiewicz

stvo. Navrhujú založiť obecnú opravovňu poľnohospodárskych strojov a mliekárenské výkupné stredisko. Chcú, aby bol kúpený stavebný pozemok, na ktorom by bola vybudovaná moderná obecná škola a vedľa nej komplex športových objektov o.i. kúpalisko. Uvažujú o zriadení harcerského táborišta v Górnnej Równi a o využití pozemku vedľa Františka Sovy na detskú záhradku pre miestne deti. Urbársky obchod chcú zmeniť na moderný obchodný dom, a zároveň urýchliť výstavbu gastronomického objektu, soďovkarne, jatok, výrobne udenín a mäsiarskeho obchodu, hasičskej remízy, ako aj zdravotného strediska. Patričnú pozornosť venujú aj skrášleniu obce, chcú dokončiť výstavbu ulíc a chodníkov a urobiť všeobecné poriadky okolo svojich domov.

Je to iba stručný prehľad otázok, ktoré sa prelínali v diskusii na schôdzi miestnej skupiny.

Celkom iste možno povedať, že podstatný vplyv na zahrnutie do pracovného plánu toľkých spoločensko-hospodárskych úloh má reforma administratívneho rozdelenia nášho vidieka. V Nižných Lapšoch je sídlo nových obecných orgánov. Ľudia s tým spájajú nádej na rýchlejší rozvoj svojho územia, veria, že táto reforma nie je len formalitu, ale že mala by priniesť rýchle premeny v ich spoločensko-hospodárskom živote. V tom majú svoj pôvod všetky iniciatívy a rolníci sa chcú na týchto premenách aktívne zúčastňovať.

V správe ustúpujúceho výboru miestnej skupiny KSCaS v Nižných Lapšoch za rok 1972 nechybajú ani kritické a samokritické momenty. Čítame v nej o.i., že mohlo sa aj viac urobiť najmä v oblasti rozvíjania slovenskej

národnej kultúry, čo je predsa základom činnosti každej našej miestnej skupiny. Z týchto poznámok novozvolený výbor iste vyvodi patričné závery, lebo, ako sa to hovorilo na schôdzi: „jeho členmi mali by byť čestní ľudia, ktorí sa tešia dôverou celku, a ochotne spoločensky pracujú. Nechajme novému výboru čas aby mohol dokázať svoje organizačné schopnosti a iniciatívu.“

Zhrubaždení krajania sa dožadovali zvýšenia počtu členov minimálne na 100 osôb, predplatiteľov Života na 150, systematických schôdzí, vybavenia klubovne (o.i. televízor), a hudobných nástrojov, pre kapelu. Nie je to náhoda, že medzi inými nedostatkami vo vybavení klubovne spomíname televízor. V televíznom interviere minister poľnohospodárstva celkom správne upozornil na to, že všetky klubovne na vidieku by mali byť vybavené televízormi. A povedal to v súvislosti s tým, že v televíznom vysiekani sú

o.i. kurzy pre rolníkov. Preto v súčasnosti každá organizácia, ktorá má k dispozícii klubovňu s televízorom mala by umožniť všetkým rolníkom sledovanie týchto kurzov, lebo ich účelom je stále pozdvihovanie úrovne a teda aj výnosnosti nášho poľnohospodárstva.

Táto vedľajšia poznámka o televízore vzbudzuje myšlienku, že v súčasnosti nikto sa nemôže sústredovať iba na úzkej oblasti svojich vecí. Vždy by mal mať na zreteli všeobecný rozvoj svojej obce, oblasti a celej krajiny. Preto dobre sa stalo, že výročná voľebná schôdza miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Nižných Lapšoch popri otázkach základnej činnosti našej organizácie diskutovala aj o otázkach týkajúcich sa celej obce. Je to zárukou, že krajania sa budú aktívne podieľať na všetkých práciach preto, „aby Poľsko silnelo a ľudia žili blahobytnejšie“.

(mk)

KREMPACHY

Dňa 6. januára 1973 vo večerných hodinách konala sa v malej, ale čistej a pekne vybavenej klubovni výročná volebná schôdza miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Krempachoch, ktoréj sa zúčastnil predseda ÚV KSČaS Ján Molloris, a na ktorej zvolili nový výbor MS.

Schôdzu zahájil a privítal hostov a prítomných predsedu MS Ján Petrášek. Za predsedu schôdze zvolili zhromaždení kr. Jána Kriška. V mene ustupujúceho výboru miestnej skupiny správu za rok 1972 prečítať kr. Ján Lukáš. „V uplynulom volebnom období — čítame v správe — výbor našej miestnej skupiny mal sedem schôdzi, na ktorých sa rokovalo predovšetkým o tak dôležitých otázkach, ako problémy mládeže, výstavba kultúrneho domu, ktorá je už v plnom prúde a iné. Na schôdzi, ktorá sa konala dňa 1. novembra 1972 výbor MS prijal nového vedúceho klubovne Jána Ziga-

Schôdze sa zúčastnili aj krajanky, zľava doprava: Mária Súrmová a Mária Petrášková.

Snímka: F. a J. Paciga

mundu, keďže doterajší vedúci Ján Kovalčík musel odísť z rodinných dôvodov.

Miestna skupina KSČaS počíta 401 členov; v uplynulom volebnom období odišli od nás navždy dva členovia, avšak tento počet sa neznižil, lebo sa prihlásili štvrť noví."

Dalej sa správa zaoberala kultúrnou prácou MS: súbor piesní a tancov, ktorý vystupuje spolu s Jurgom a Novou Belou prešiel svoj program nielen v Krempachoch, ale aj v Novom Targu, v Rabke a v Zelove. V Novom Targu vystupovala aj dychovka z Krempach. Súbor piesní a tancov bol na Slovensku, v Spišskej Novej Vsi, kde preň Matica slovenská usporiadala odborné školenie. Ako vidíme súbor sa skutočne snaží obohatovať svoj program, aby jeho výstupy boli čo najlepšie. Po zornosť si zaslúží aj divadelný krúžok, ktorý napriek ťažkostiam sa rozvíja a naciňuje novú hru. Mládež pes-

dva kurzy, jeden pre celý Spiš a druhý pre celú Oravu.

Kr. Valenta Pacigu zaujimalo, čo je s televízormi, ktoré Spoločnosti darovala Matica slovenská.

Kr. A. Andrášak oznamil, že televízory sú už v MS v Novej Belej.

Kr. Vladislav Lojek hovoril o otázkach súvisiacich s používaním slovenčiny počas cirkevných obradov a na tomto pozadí o niektorých sporných problémoch.

Potom prehovoril súdr. Ján Žmuda z vnútorného oddelenia ONV v Novom Targu, ktorý konštatoval, že činnosť Spoločnosti a najmä jej uměleckých súborov je veľmi živá. Zároveň v mene okresných orgánov súdr. J. Žmuda vyjadril spokojnosť s kultúrnou prácou Spoločnosti.

V ďalšej časti diskusie kr. Ján Petrášek sa spýtal či je možnosť usporiadanie pre členov MS zájazdu do Československa. Kr. A. Andrášak odpovedal, že ÚV nemá finan-

Lasku. Zajímali se o otázky a problémy našej Spoločnosti, zvláště pracovnice Úradu pro vnitřní záležitosti KNV, nové jmenovaná vedoucí odboru spoločenského, ktorá na záver návštěvy prisľubila, že se bude vždy snažiť, aby naše klubovna obdržela potrebnou pomoc. Za toto pochopení jí jménem OV KSČaS v Zelově srdčne poděkoval tajomník Václav Luštinský.

Dne 21. ledna 1973 se konala v miestnostiach ONV v Lasku schúze, jíž se účastnili všichni predsedové členských výborov GS z laského okresu. Schúze se zúčastnil také tajomník OV PSDS. Předseda OV družstva ve svém projektu uvedl, že plánovaný zisk na rok 1972 byl překročen o

tuje tradície svojich predkov a budeme radi, keď ich aj naďalej bude rozvíjať.

Clenovia miestnej skupiny KSČaS z Krempach sa zúčastnili zájazdu obojárov na Slovensko a dvoch iných zájazdov, na ktoré aktívistov Spoločnosti pozvala Matica slovenská.

V Krempachoch sme zasa mali možnosť privítať hosfov zo Slovenska: roku 1971 súbor piesní a tancov Chočan z Isteňa a roku 1972 kapelu z Frankovej.

Potom sa ujal slova kr. František Kovalčík, ktorý oboznámil prítomných s doterajšou prácou miestnej skupiny a najmä súborom. Správu o činnosti revíznej komisie podal jej predseda Jakub Kačmarčík.

V diskusii na otázky odpovedalo predsedníctvo schôdze.

Kr. Jozef Petrášek sa zaujímal o možnosti zorganizovania v Krempachoch sláčikovo-vého kurzu. Tajomník UV KSČaS A. Andrášak odpovedal, že finančné prostriedky nedovoľujú Spoločnosti organizovať kurzy v každej obci. Mohlo by sa urobiť len

čené prostriedky na usporiadanie zájazdov. Je tu však možnosť. Miestna skupina má divadelný krúžok a súbor, keď si usporia peniaze, môžu zájazd uskutočniť.

Záverom predsedu schôdze podľačoval zhromaždený za účasť a novozvolenému predsedovi MS kr. Jánovi Petráškovi, ako aj celému výboru zaželal veľa úspechov v práci v prospech Spoločnosti.

FJP

LAPSANKA

Dňa 21. januára 1973 sa konala v klubovni miestnej skupiny KSČaS v Lapšanke výročná volebná schôdza. Otvoril ju predseda MS kr. Pavol Ziemia, ktorý privítal prítomných a tajomníka Obvodného výboru na Spiši kr. Jozefa Bryju a predniesol potom správu o činnosti miestnej skupiny za uplynulé volebné obdobie, ako aj správu o činnosti revíznej komisie.

Správu ustupujúceho výboru zdôrazňovala, že výbor na zasadnutiach prerokoval potrebu miestnej skupiny, a predovšetkým otázky spojené s aktivizáciou mládeže a oživením práce divadelného krúžku, ktorý ešte prednedávnom úspešne vystupoval. Žiaľ otázka krúžku nie je doposiaľ vyriešená a preto aj správa samokriticky priznávala, že po kultúrnej stránke miestna skupina v Lapšanke nezaznamenala v poslednom čase významnejšie úspechy. Správa odporúčala, aby novozvolený výbor venoval otázkam kultúrnej práce zvláštnu pozornosť.

Nasledovala diskusia, v ktorej o.i. kr. Ziemia navrhoval, aby ÚV pridelil klubovnu v Lapšanke televízor. Krajan Ludvík Soltýs sa zasa obrátil na Obvodný výbor s návrhom, aby začať konečne pravidelne premietanie filmov v Lapšanke, lebo zatiaľ premietací prístroj na Obvodnom výbere nie je náležite využívaný.

Nasledovali voľby výboru, revíznej komisie, delegátov na obvodnú schôdzku a dopisateľov Života.

Potom novozvolený výbor predložil program práce na nové volebné obdobie, v ktorom o.i. plánuje uskutočniť tri schôdzky, zvýšiť počet členov svojej skupiny a počet predplatiteľov Života.

Novozvolený výbor sa vynasnaží udržiať klubovnu MS po celý rok otvorenú a vo vzornom poriadku a podniknúť kroky o získanie televízora, čo by rozhodne prispelo k zvýšeniu návštevnosti klubovne, najmä z radov mládeže. V oblasti kultúrnej práce divadelný krúžok zaktivizuje svoju činnosť a nacvičí novú hru.

Všetkým členom novozvoleného výboru miestnej skupiny v Lapšanke želáme veľa úspechov v práci. J. B.

NEDECA- ZÁMOK

Dňa 14. januára 1973 sa v Nedeci-Zámku konala výročná volebná schôdza miestnej skupiny KSČaS, ktoréj sa zúčastnili aj predseda Obvodného výboru KSČaS na Spiši kr. Valent Krištof a tajomník Obv. výboru kr. Jozef Bryja.

Správu o činnosti miestnej skupiny Spoločnosti za uplynulé volebné obdobie predniesol predseda MS kr. Ján Piontek. Správu revíznej komisie predložil zhromaždený kr. Štefan Milaniak.

V diskusii, ktorá potom nasledovala, krajania návrhali otvorenie klubovne v Nedeci-Zámku, aby sa mali kde schádzať. Samozrejme klubovna by musela byť vybavená patričným náradím, časopismi, spoločenskými hrami a aspoň rádioprijímačom. Otázka vlastnej klubovne, ako to vyplývalo z priebehu diskusie, je najdôležitejším problémom miestnej skupiny Spoločnosti v Nedeci-Zámku.

Nasledovali voľby nového výboru MS, revíznej komisie, delegátov na obvodnú schôdzku, ako aj dopisovateľa Života.

Novozvolený výbor predložil zhromaždeným krajanom plán práce na nastávajúce obdobie, v ktorom sa o.i. podujmal usporiadanie v priebehu volebného obdobia riadne schôdzky, získať nových členov KSČaS, čo najskôr prenájať miestnosť na klubovňu, získať nových predplatiteľov Života, vyberať členské príspevky v plánovanom termíne.

Clenovia schôdze jednohlasne schválili tento plán práce.

Ján Piontek

VÝŠNÉ LAPŠE

V klubovni miestnej skupiny KSČaS vo Vyšných Lapšoch sa 21. januára 1973 konala výročná volebná schôdza, na ktorú prišlo 60 krajanov a tajomník Obvodného výboru KSČaS na Spiši kr. Jozef Bryja.

Správu o činnosti miestnej skupiny Spoločnosti vo Vyšných Lapšoch za uplynulé volebné obdobie predniesol predseda ustupujúceho výboru kr. František Chovaniec a správu revíznej komisie kr. František Griglák.

V diskusii, kr. Augustín Bryja zdôraznil, že je nevhodné, aby ÚV KSČaS vybavil s konečnou platnosťou otázkou vlastníctva klubovne vo Vyšných Lapšoch, ktorá sa tiahne už dlhé roky.

Taktiež treba vyriešiť otázkou generálnej opravy tejto

klubovne, aby práca a finančné prostriedky, ktoré naši krajania na túto klubovňu vynaložili nevyšli nazmar.

Viacerí diskutéri zdôrazňovali potrebu nového televízora pre klubovňu. Kr. A. Bryja vyzval mládež, aby sa aktívneji zúčastňovala práce našej Spoločnosti, aby nacvičovala divadelné hry a pracovala v našom súbore piesni a tancov. Mládež prítomná s pochopením.

Novozvolený výbor MS Spoločnosti predložil zhromaždeným krajanom plán práce miestnej skupiny na rok 1973, v ktorom o.i. plánuje zvolať aspoň dvakrát valnú členskú schôdzku a štyrikrát schôdzku výboru MS, vybrať členské príspevky do 30. júna 1973, získať čo najviac nových predplatiteľov Života, obnoviť činnosť súboru piesní a tancov, ako aj divadelného krúžku a vynaložiť všetko úsilie, aby otázka klubovne miestnej skupiny vo Vyšných Lapšoch bola v najkratšom čase vyriešená.

Zeláme krajanom z Vyšných Lapš veľa úspechov v práci v prospech všetkých členov našej organizácie.

JABLONKA

Dňa 21. januára 1973 sa v Jablonke konala schôdza miestnej skupiny KSČaS. V programe schôdze bola o.i. voľba nového tajomníka MS, delegát na obvodnú schôdzku, člena výboru MS a dopisovateľa Života.

Zhromaždených privítal predsedu MS Spoločnosti v Jablonke kr. Ján Paniak, ktorý zároveň v mene výboru srdečne podľačoval za dotejšiu prácu ustupujúcemu tajomníkovi MS kr. Emiliovi Kozubovi, ktorý rezignoval na funkciu v súvislosti s odchodom do práce na Ústredný výbor Spoločnosti v Kralove.

Za nového tajomníka MS KSČaS v Jablonke bol potom jednohlasne zvolený člen výboru MS kr. Eugén Dubek.

Kedže kr. Ignác Kadlub, ktorý bol zvolený za delegátu na obvodnú schôdzku zomrel, za delegátu na túto schôdzku bol jednohlasne zvolený kr. Jozef Cabala, člen výboru MS.

Nakoľko kr. Emil Kozub okrem funkcie tajomníka MS bol aj dopisovateľom Života, prítomní na schôdzi zvolili zvolili nového dopisovateľa Života kr. Eugéna Dubeka.

Po týchto zmenách vo výbore miestnej skupiny Spoločnosti, krajania si na uvoľnené miesto zvolili za člena výboru kr. Eugéna Paniaka.

Záverom schôdze kr. Emil Kozub srdečne podľačoval zhromaždeným za dôveru a zároveň sa obrátil na všetkých krajanov s výzvou o úsekú kultúrnej práce.

Ján Paniak

výroba miestnych závodov činí 728 700 zlých, celkom 1 218 380 zlých. V letošnom ročníku občané mesta prijali další záväzky, m.j. stavbu silnice do nového rekreačného strediska na Patyku, ktorá bude dložiť zhruba tři kilometry. Na Patyku byla vykoupená pôda (17 hektárov) za 84 000 zlých. Baylnárske závody v rámci „30 miliard“ zvýši výrobu v hodnote 4,5 miliónu zlých. Dále bude brigádnicky vykonán erb mesta.

Na této schúzke bol zvolený Výbor pro ochranu zdraví, ktorý se skládá z dvanácti osob. 93% zamestnancov baylnárskych závodov venuje na tento účel 0,5% svého výdělku. Také další miestní závody a instituce se zapojují do této akce.

Od 18. února letošného roku probíhají v Zelově členské schůze družstevníků GS, na nichž jsou voleni delegáti.

V důsledku připojení k Zelovu tří obcí — Bujen Szlacheckých, Sromulek a Wygierzowa — zvětšil se počet členů družstva GS.

Valné shromáždění GS, jež ho se zúčastní zástupci okresních a krajských orgánů, se bude konat dne 6.5. t.r.

Václav Luštinský

čitatelia
redakcia
čitatelia
redakcia

ZELOV

18. ledna t.r. navštívili naši zelovskou klubovnu zástupci předsednictva Krajského národního výboru v Lodži a Okresního národního výboru v

ŽIVOT

Je to už 15 rokov odkedy Život plní službu krajanom. Pripomínajú nám to František a Ján Paciga, ktorí pri tejto príležitosti urobili interviwe s poštovým doručiteľom z Fridmana — Jánom Rusnáčkom. Aj keď 15. výročie vychádzania Života prispieva presne v júni tohto roku sme radi, že už dnes naši krajania spominajú túto udalosť. Na záver ešte maličká poznamka, že prácu v redakcii sme začali presne 1. apríla.

V minulom roku naša Spoločnosť oslavovala 25. výročie svojho vzniku a pôsobnosti. Táto udalosť hlboko utkala v pamäti členov KSČaS. Na mnohých schôdzach a diskusiah krajania prejavovali veľký záujem o ďalší rozvoj Spoločnosti a starostlivosť o ďalšie rozširovanie nášho časopisu; často bolo počúť požiadavky, aby Život bol dvojjedenníkom.

Tento rok budeme oslavovať 15. výročie nášho časopisu Život. Akú úlohu zohral Život v zdokonaľovaní kultúrno-osvetovej práce vieme všetci. K tým, ktorí zasa svoju prácu najviac prispievajú k propagovaniu a populárnemu nášmu časopisu, sú samozrejme poštári.

Pri príležitosti jubilea Života sme položili niekoľko otázok poštovému doručovateľovi z Fridmana Jánovi Rusnáčkovi.

F. a J. PACIGA: Krajan Rusnáčik, všetci vieme, že vaša práca nie je ľahká, čo nám o nej poviete?

J. RUSNÁČIK: Ako poštár pracujem od roku 1947. Spolučku som nosil poštu do troch obcí, Fridmana, Krempach a Novej Belej. Dovedna to bolo asi 700 čísel. Keď v Novej Belej zriadili poštu, roznášam už len v Krempachoch a Novej Belej, to znamená okolo 360 čísel.

FJP.: Koľko kilometrov prejdete za jeden pracovný deň?

JR.: Viac-menej 20 km. FJP.: Koľko listov, pohľadnic a iných zasielok roznášate denne v Krempachoch a Novej Belej?

JR.: Priemerne 130 denne.

FJP.: Koľko exemplárov novín doručujete?

JR.: Skoro 150 exemplárov a už 15 rokov mesačne asi 200 až 300 exemplárov Života.

FJP.: Čo ste dostali za vašu namáhavú prácu?

JR.: Za roznášanie časopisu Život som niekoľkokrát dostal z redakcie vecné odmeny.

FJP.: Aké máte problém?

JR.: Najväčšie starosti mi robí dochádzka do práce do Novej Belej, čo je asi 10 km. Tento problém je samozrejme najhorší v zime, keď je cesta zasnežená a musím chodiť peši.

FJP.: Vaše údaje sme si prepočítali a vyšlo nám, že:

- za jeden rok ste urobili 7 300 km, za 25 rokov 189 800 km čiže asi polovicu cest na Mesiac, alebo ste obišli našu zemeguli 4,7 krát.
- cez rok ste roznášali asi 47 450 listov, za 25 rokov 1 233 700 listov,
- za rok ste rozniesli 54 700 exemplárov novín, za 25 rokov 1 423 500.
- za rok roznášate 2 400 exemplárov Života, za 15 rokov asi 38 400 exemplárov Života.

FJP.: Je to veru úctyhodný výkon. Krajan Rusnáčik veľmi pekne vám d'akujeme za rozhovor a obetavosť v roznášaní nášho časopisu. Želame vám veľa šťastia a úspechov v práci a súkromnom živote.

Prišiel Život. Na snímke zlava doprava: Ján Rusnáčik — poštový doručovateľ, Helenka Petrášková, Miro Krišák, Robert Lojek a Eduard Novoborský.

Snímka: F. a J. Paciga

KACVÍN

Všetci vieme, že na území Spiša a Oravy žije početná slovenská národnostná menšina, ktorá má svoje práva. Dokonale si uvedomujeme, že zásobovanie je teraz lepšie. U nás na Spiši pribudlo veľa nových obchodov, najmä druzstevných. Pred niekoľkými rokmi Život uverejnili výňatky z listu CRS „Samopomoc Chlopska“ týkajúce sa vývesných tabuľ.

Ale zmenilo sa niečo po tomto liste?

U nás, v Kacvíne bola došlo na potravinárskom obchode dvojjazyčná tabuľa, ale už není. Miestni činitelia nevedia odpovedať prečo je tomu tak. Vedúcomu obchodu som položil otázku: Prečo z obchodu zmizla dvojjazyčná tabuľa? Či bola snad poškodená? Alebo sa stalo niečo iné? Odpoved som dostal nasledujúco: Dvojjazyčný nápis na obchode to je malá vec, a o to sa netreba starat, hlavne je, že v obchode sú potrebné potravné články pre krajanov. Keď som vrazil taký múdry a kladiem takéto otázky, radil mi este dodatočne, aby som sa postaral o dvojjazyčný nápis nad gastronomickým stánkom, ktorý bol u nás otvorený tento rok.

Na obvodných schôdzach krajania často poukazovali, že dvojjazyčné vývesné tabuľe by mali byť nielen na obchodoch... K tomu chcel by som poznámať ešte aj to, že na novootvorených obchodoch taktiež nie sú dvojjazyčné tabuľe. Bolo by načasné túto otázku s konečnou platnosťou vyriešiť. Jedine družstvo GS z Krempach je v poriadku a na svojich obchodoch má všade dvojjazyčné nápisy. Ale snad by nám iné GS odpovedali prečo je to u nich inakšie?

Anton Pivočarčík

FRIDMAN

Dňa 7. januára 1973 sa v našej obci konala schôdza všetkých členov miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Schôdze sa zúčastnili: predsedu Obv. výboru Spoločnosti na Spiši Alojz Krištof a tajomník OV Jozef Bryja, ako aj František Kovalčík.

Na schôdzi sme prerokovali zprávu o činnosti našej miestnej skupiny za minulý rok, ako aj sme schválili nové úlohy pre rok 1973. Nasledovala diskusia, ktorej hlavným bodom boli organizačné otázky a ďalšie rozvíjanie našej organizácie. Na záver schôdze sa konali voľby nového výboru MS.

František Hlavač

REPISKÁ

Milá redakcia, už dávno sme vám chceli nájsť na našej práci a o našom živote v Repiskách. Teraz je k tomu príležitosť, nakoľko od decembra 1972 budeme cestu z Jurgova do Repiska na Vojtečkov a Grocholový potok a potom do Lapšanky. Okresné orgány z Nového Targu a Správa lokálnych ciest nám poskytli pomoc, poslali buldozery, daľi nám odvodňovacie rúry a slúbili, že tento rok 1 km dobrej cesty bude hotová. My, s našej strany pomáhame ako len môžeme, aby cesta bola čo najskôr hotová. Naši gázdovia a mládež organizovaná v ZMW sa zaviazali odpra-

AKO VOL'AKEDY BYVALO

covať v rámci svojpomocných prác asi 600 000 zl. Týmto chceme dokázať okresným administratívnym orgánom, že sme ochotní pracovať a že nesklameme doveru, ktorú nám preukázali, keď nám pomáhajú vo výstavbe novej, tak veľmi potrebnej cesty.

Andrzej Bafia

ZOMRELI

Dostali sme zaujímavý list od nášho dopisovateľa z Veľkej Lipnice Vendelina Sterculu, ktorý spomína, ako bol na Spiši v časoch jeho mladosti. Keď dnes čítame tento list zdá sa to byť priam neuveriteľné, že ešte pomerne nedávno ľudia žili tak, ako píše krajan V. Stercula. Vybrali sme niekoľko najzaujímavejších výňatkov.

„Roku 1920 v troch obciach — v Nedeci, Falštine a Nižných Lapšoch žilo asi 50 roľníckych rodin, ktoré museli pracovať na pánskom, u grófa Salomona. Museli vykonávať feudálne povinnosti ako pred stáročiami. Každá rodina dostala od grófa 4 hony zeme, prídel dreva z lesa na stavbu domu alebo na jeho opravu, krmivá pre kravy a 12 vozov dreva na kúrenie. Mali aj povolenie zbierať v lese hríby a jahody. Za jeden hon zeme každá takáto rodina musela odpracovať na pánskom 56 dní ročne a ešte dodatočne tzv. „šarvar“. Pracovný deň trval od rána do večera. Pri práci kontrolovali ich zvláštni dozorcí a za zlú prácu im brali kravy. Tresty boli kruté: keď napríklad ukradol hlavku kapusty musel za ňu odpracovať až desať dní. V týchto troch spomínaných obciach sa pracovalo na pánskom do roku 1933.“

Vendelin Stercula

VEL'KÁ LIPNICA

Mám 61 rokov a keď si dnes spomínam na moje mladé roky ľahko mi je na duši; vtedy totiž boli veľmi ľahké časy. Už ako malý chlapec pásal som kravy. Keď som mal 10 rokov — to si presne pamätam — videl som cestovať nejakého pána na bicykli. Veru nechal som kravy krami a utekal som za ním. Keď som sa vrátil, môj starý otec, ktorý zatiaľ na kravu dozeral sa ma spýtal, kde som bol. Povedal som mu, že som videl, ako jeden pán išiel na niečom, čo malo jedno koleso vpred, druhé vzadu a nespadol z toho. Dedo mi povedal, že som márne za tým pozeral, lebo také niečo nemôžem mať; poprvé je to

totiž čertová robota a po druhé je to veľmi drahe.

Dnes je celkom inač, bicykly majú dokonca aj deti ktoré ešte ani do školy nechodia.

Pred vojnou boli veľmi ľahké časy na našich chudobných dedinkách. Keď bohatý gazda mal veľa roboty napr. počas žatvy alebo vykopávania zemiakov, šiel k chudobnému roľníkovi a povedal, že potrebuje ľudí do práce; ten sa potom len pýtal koľkých. Sli sme do práce ráno o 6 hodine a končili sme večer o 20 hodine. Ráno bohatý gazda dával chudobným ľuďom, ktorí u neho pracovali, zemiaky a sadlē mlieko, na obed hrach a kapustu, na večeru opäť zemiaky a kyslé mlieko. Po večeri ešte dál im 4 alebo 5 kg žita a to bol celý plat. Ale čo mal robí chudobný človek, musel s tým súhlasiť, vedľa domu mal ženu a deti, zarobiť nebolo

kde — časy boli veľmi fažké.

V sade sme museli chodiť pešky, o autobusoch sa veru nikomu ani len nesmivalo. Keď sa muselo ísť do Nového Targu — bolo to asi 40 km. Najhoršie však vyzeralo vtedy, keď bolo zlé počasie a v sade plno blata, lebo nikomu neprilo na um budovať cesty.

Dnes autobus do Lipnice premáva štyrikrát denne. Cesta je pekná, pohodlná a to všetko urobil štát. Dnes už nikto ani len dva kilometre nechodia pešky.

Keď dnes gazda chce, aby k nemu prišiel niekto pracovať, musí platiť 25 zl za hodinu, lebo dnes všade sa dosť práce a v sade sa dá zarobiť. Okrem toho máme v obci školy: jednu v Privarovke a druhú v Murovanici.

Veru je dnes oveľa lepšie ako voľkedy, nedá sa to ani porovnať s obdobím spred 1939 roku.

Ján Kucek

Na poslednej ceste so srdečným priateľom, neobvykle skromným človekom úplne oddaným Spoločnosti a menšine sa s hlbokým ziaľom lúčili krajania z Podsrnia, predsedovia miestnych skupín a obvodného výboru z Oravy, ako aj predstaviteľia Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

ALBÍN CHOVANIEC
Dňa 4. februára 1973 zomrel v Podsrni na Orave vo veku 61 rokov krajan Albín Chovanec, jeden zo zakladateľov a organizátorov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Od roku 1947, t.j. od založenia Spoločnosti, do roku 1972 zastával funkciu predsedu miestnej skupiny KSČaS v Podsrni. Dlhé roky bol podpredsedom Obvodného výboru na Orave ako aj členom Ústredného výboru Spoločnosti. Krajan Albín Chovanec nikdy nešetril sily ani čas pre organizačný rozvoj našej Spoločnosti a rozvoj slovenskej kultúry na Orave. Bol cenénym organizátorom spoločensko-hospodárskeho života.

ANTON SONČEK

Dňa 25. januára 1973 v Jablonke sa konal pohreb krajanu Antona Sončka.

Krajan Anton Sonček bol vzorným aktivistom MS KSČaS v Jablonke a uvedomlým občanom, preto naň nesmieme zabúdať. Niekoľko rokov bol aj predsedom miestnej skupiny Spoločnosti v Jablonke a prejavoval veľkú starostlivosť o divadelné krúžky a súbory piesní a tančov.

Krajania a krajanke z Jablonky odprevadili kr. Antona Sončka na jeho poslednej ceste a v mene miestnej skupiny KSČaS v Jablonke jedna členka a dvaja členovia súboru piesní a tančov v krojoch položili k hrobu veniec.

ČEST' ICH PAMIATKE!

ÚV KSČaS

Obvodný výbor KSČaS na Orave
Miestne skupiny KSČaS v Jablonke a Podsrni

OTÁZKY

Tak teda máme obce. Čo môžeme od nich očakávať? Čo je najdôležitejšie v reforme miestnych administratívnych orgánov?

Na uvedené otázky počúvame rôzne odpovede. Najčastejšie odpovede znie, že odteraz, aby vybaviť rôzne záležnosti nebude treba cestovať do okresného mestá, lebo mnohé veci vybavia predstaviteľia nových administratívnych orgánov, t.j. náčelník obce. Je v tom veľa pravdy, lenže takto pohľad na vec nemôže zastrieti podstatu zmeny, ktorá nastala na vidieku a buďte naďalej pokračovať, lebo cieľom reformy bol celý rad iných otázok, o ktorých chceme napísat niekoľko slov.

Dnes je najdôležitejšie to, že na čele obce stojia nové kolektívy ľudí, lepšie pripravených pre plnenie svojich funkcií. Do funkcie náčelníkov obcí boli menovaní mnohí ľudia s vyskými odbornými kvalifikáciami, s diplomami právnikov, často poľnohospodárskimi inžinieri alebo ekonómovia. Rozhodná väčšina má za sebou dlhorocnú pracovnú prax v administratíve alebo vo veľkých poľnohospodárskych závodoch.

Každý rozumný človek vie, že v riazení tohto najdôležitejšieho článku naše administratívy na vidieku, bolo doteraz nemalo paradoxov. Aby vybudoval komórkou alebo neveľkú matu bol potrebný stavebný inžinier, keď bolo treba pomôcť chorému konovi — zverolekár, čiže absolventi vysokých škôl. Avšak tak dôležité otázky, ako predbiehať rôznym spoločenským konfliktom na vidieku, ako organizovať technický pokrok v poľnohospodárstve, ako organizovať dediny, aby rýchlejšie prebiehali prospešné spoločenské a hospodárske zmeny na

OBEC – OHNIVO MIESTNEJ MOCI

našom vidieku, vybavovali často náhodní ľudia, ktorí neboli pripravení pre tak dôležité funkcie. Samozrejme nie všetko, čo robili bývali pracovníci obecných národných výborov bolo zlé. Je to ale fakt, že dochádzalo k mnohým treniciam a nedorozumeniam, že existovali nedostatky, ktoré nevedeli vybaviť na mieste a s mnohými maličkostami bolo treba cestovať na okres a často aj ďalej.

* * *

Tak teda začnime richtárom, lebo on je najnižším článkom štátnej administratívy a čitateľov budú iste zaujímať jeho práva a povinnosti.

Rada ministrov vydala nariadenie uverejnené v Úradnom vestníku č. 49. zo dňa 30. novembra 1972, v ktorom sú presne určené nové zásady volenia richtára, ako aj jeho práva a povinnosti. Teda richtári a podrichtári sú volení v období troch mesiacov od dátumu volieb obecných národných výborov. Volby nariaduje náčelník obce, a ich termín musí podať na známosť najmenej sedem dní pred dátumom volieb. Aby volebná schôdza bola platná, musí sa jej zúčastniť najmenej 1/5 obyvateľov obce, ktorí majú právo voliť obecný národný výbor.

Richtár a podrichtár sú volení spomedzi obyvateľov obce. Richtárom nemôže byť osoba, ktorá bola súdne trestaná za priestupky spáchané kvôli zisku alebo z iných nízkych pohnutok. Právo navrhovať kandidátov má miestny výbor Frontu národnej jednoty,

ako aj obyvatelia dediny písomne alebo ústne do protokolu.

Podľa toho ako sa rozhodne na schôdzi, voľby môžu byť tajné alebo aklamačné. Voľba richtára a podrichtára spomedzi osôb, ktoré nie sú členmi ONV si vyžaduje schválenie rady Obecného národného výboru na návrh náčelníka obce. Richtár, ktorý je súčasne členom ONV alebo vyšších orgánov začína plniť svoje povinnosti odo dňa zvolenia, a keď nie je členom národného výboru — odo dňa schválenia na ONV. Keď richtár nemôže plniť svoje povinnosti — náčelník obce zveruje ich plnenie podrichtárovi.

Úlohou richtára je organizovať prácu obyvateľov dediny pre plnenie úloh vyplývajúcich zo spoločensko-hospodárskeho plánu rozvoja obce, plnenie roľníckmi povinností voči štátu, harmonické spoluúčinie obyvateľov, starnosť o spoločenskú disciplínu, starnosť o obhospodárenie pôdy, organizovanie svojpomocných prác atď. Povinnosťou richtára je spolupracovať so spoločenskými inštitúciami na vidieku, najmä s poľnohospodárskou službou, MO, PZU, sociálnymi pracovníkmi, členmi ONV atď. Jedným slovom vo všetkých, ktorí pôsobia v danej dedine.

Richtár sa musí zúčastňovať vypracovávania programu rozvoja poľnohospodárstva, poskytuje pomoc výkupným strediskám poľnohospodárskych produktov, bude nad plnením povinnej školskej dochádzky, organizuje pomoc obyvateľom postihnutým živelnými pohromami, dáva potvrdenia o pôvode

zvierat, vede prihlásky, vyberá dane a iné poplatky.

Richtár posudzuje žiadosti roľníkov týkajúce sa napr. zľav buď zrušenia finančných povinností a môže preložiť termín splátky o jeden mesiac v prípade nemoci, úmrta, požiaru, padnutia dobytku, povodne, krupobitia a iných nešťastných okolností.

Ak má byť prevedená administratívna exekúcia, richtár musí byť o tom upovedomeny — a ak z ohľadu na okolnosť existuje potreba preložiť exekúciu, richtár to hlasi náčelníkovi obce a osobe, ktorá mala túto činnosť vykonáť.

Pri plnení svojich povinností richtár využíva právnu ochranu, ktorá prislúha verejným funkcionárom. Počas plnenia služobných povinností richtár je povinný nosiť služobný odznak. Tento odznak je kovový, má priemer 4 cm, uprostred orla a dole nápis — richtár.

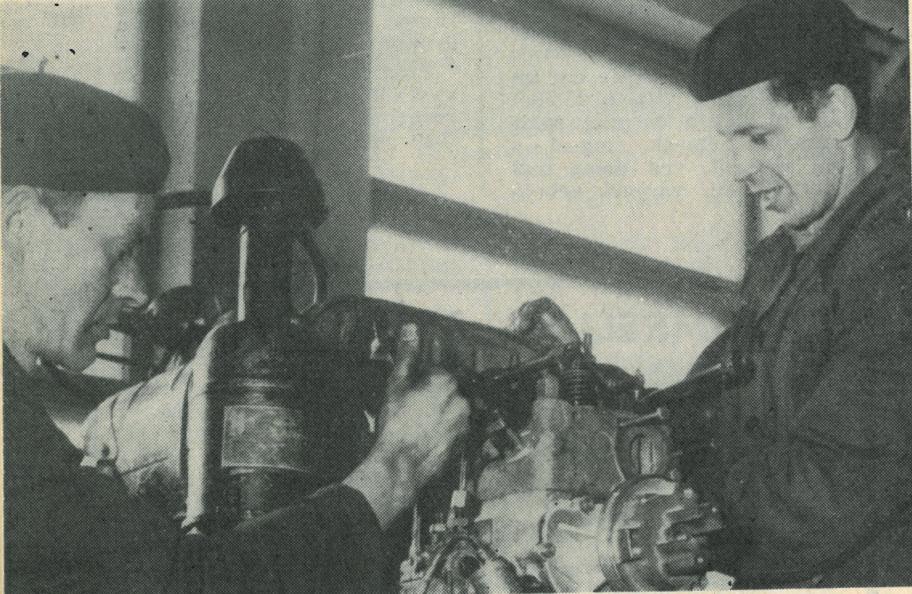
Richtár oboznámuje obyvateľov s prácou na dedinských schôdzach a každá schôdza týkajúca sa verejných otázok by mala byť dohodnutá s richtárom.

Jedným slovom práva a povinnosti richtára sú široké. Správne plnenie jeho úloh závisí samozrejme od spolupráce s obyvateľmi, ako aj so stranickým a hospodárskym aktivom.

Úzke vzäzky a spolupráca s náčelníkom obce, ako aj s obecným národným výborom umožnia každej dedine rýchlejší spoločensko-hospodársky rozvoj. Lebo taký bol totiž cieľ administratívnej reformy na vidieku. V budúcom čísle náš časopis obšírejšie napišeme o novom článku administratívny — to jest o obci (gmine) a o úlohe jej náčelníka, ako aj administratívneho aparátu. (pd)

Štátnej strojovnej stanice v Kopalnach pri Bochni už vo februári ukončila plánované opravy traktorov.

Snímka: CAF—Piotrowski

ZAJÍMAVOSTI

UMĚLÉ JABLKO

Protože lidstvo je neustále zneklidňované otázkou výživy v budoucnosti, vědci věnují hodně pozornosti čerpání zásob z dosud nevyužitých zdrojů, např. mořského dna.

Nedávno v jedné pokusné americké laboratoři vyrobili jablko z mořských chaluh. Od pravdivého se liší konzistenci, nikoliv vůni a chuti. Obávám se však, že lidé vždy sáhnou po jablíčku ze stromu, pokud ovšem budou moci vybírat.

LZE DOJIT VELRYBY?

Pokud jde o nové zdroje potravy, jsou mořské prostory určitě bohatou a dosud neotevřenou zásobárnou. Např. v Anglii se zabývají zavedením chovu velryb a jejich postupnou domestikací. Když si představíme, že maso z jedné velryby váží 54 000 kg, krev 8000 kg a srdečko 1900 kg, není to nejhorší výhledka. Kromě toho může velrybí samice dávat 300 kg mléka. Prozatím nevíme nic podrobného, ale podle méně vědce Howarda budou lidé donuceni hledat intenzívnejší než dosud potravu v mořích.

SLUNÍČKOVÝ VITAMÍN

Skupina skandinávských vědců uveřejnila senzaciální výsledky průzkumu zvýšené spotřeby chleba v zimě. Dosud jsme se domnívali, že je to pouze otázka zvýšené spotřeby kalorií. Ve skutečnosti se jedná o vitamín skupiny B, které se tvoří v obilí, dozrávajícím v intenzivním slunečním záření. „Sluníčkový vitamín“ nás organismus nutně potřebuje zvláště k správnému fungování nervového systému. Vědci dospěli k názoru, že u lidí, konsumujících větší množství chleba, se neurózy vyskytují v menším rozsahu.

P.D.

Z KALENDÁRA NA — APRÍL — KVĚTEN

Kwiecień to miesiąc intensywnych prac w polu. Przy dobrej pogodzie siew większe rośliny jałowe powinien być już zakończony. W tym miesiącu przytaruje się też obornik pod ziemniakiem oraz inne rośliny jak koński żąb, brukiew, kapusta i buraki cukrowe. Łączymy to z równoczesnym wysiewaniem przedświatlem nawozów mineralnych. Nie należy również zwlekać z sadzeniem ziemniaków. Wskazane jest poza bronowaniem pszenicy ozimej, bronowanie owsa oraz jęczmienia ozimego i pszenicy jarej.

Łąki i pastwiska położone na glebach torfowych należą wałować. Koniecznie jest też wyrównywanie powierzchni użytków zielonych, usuwanie starych traw, podsiew nawozów mineralnych i groduzenie kwater na pastwiskach.

W sadach przeprowadza się opryski na zielony park kwiatowy.

Stopniowo przyzwyczajać należy bydło do żywienia pastwiskowego, karmiąc zielonką zmieszana ze słomą.

W poprzednim numerze pisaliśmy o niektórych zabiegach agrotechnicznych które decydują o wysokości plonów. Zabiegi te mają również wpływ na efekty wynikające ze stosowania nawożenia mineralnego. Potrzeba nawożenia wynika z konieczności uzupełniania składników pokarmowych pobieranych z gleby przez rośliny: składniki te zacierane są z pola razem z plonem, stąd konieczność ich uzupełnienia. Stosowanie nawozów mineralnych jest więc opłacalne. Obecnie średnia cena poszczególnych składników kształtuje się następująco: 1 kg azotu (N) kosztuje około 8 zł, 1 kg fosforu (P_2O_5) kosztuje około 5 zł, 1 kg potasu (K_2O) kosztuje około 2 zł. Średnia cena 1 kg tych trzech składników, czyli cena 1 kg NPK wynosi około 5 zł. Zakłada się, że nawożenie jest wtedy opłacalne, kiedy wartość przyrostu plonu uzyskanego dzięki nawożeniu przekracza 1,5–2-krotnie koszt

nawozów. Jak wynika z dokonanych badań, wartość np. zwykłego plonów zboża (60 kg azotu, 70 kg fosforu, 80 kg potasu na hektar) przekracza dwa lub trzykrotnie koszt nawozów, zaś w przypadku ziemniaków (100 kg azotu, 70 kg fosforu, 160 kg potasu na hektar) wyliczono, że za 1 złotówkę wydaną na nawozy uzyskuje się zwykłą plonu wartościokoło siedmiu złotych.

Uzyskanie takiej wysokiej efektywności wymaga zachowania szeregu warunków.

Poza właściwą uprawą roślin (wapnowaniem gleb, odchwaszczaniem roślin) istotne znaczenie ma stosowanie nawozów w odpowiednich proporcjach. Jednostronne nawożenie tzn. stosowanie tylko jednego lub dwóch składników należy do najczęściej popełnianych przez rolníkov błędów w zakresie nawożenia. Należy więc zawsze stosować równolegle azot, fosfor, potas oraz nawozy wapniowe z zachowaniem odpowiedniej proporcji poszczególnych składników, dostosowanych do wymagań danego roślin. Przy niektórych uprawach należy stosować nawozy magnezowe.

Nie można też opóźniać nawożenia. Rośliny najwięcej składników pokarmowych pobierają w pierwszym okresie wzrostu. Należy więc fosfor i potas stosować przed siewem, aby stworzyć w glebie odpowiedni zapas tych składników. Natomiast azot stosuje się w okresach największego zapotrzebowania roślin na ten właśnie składnik.

Często popełnianym błędem jest płytka umieszczenie nawozów i słabe wymieszanie ich z glebą. Przykrywanie nawozów tylko z pomocą brony jest niewystarczające. W miarę zwiększenia dawek nawozów, coraz większego znaczenia nabiera nowa technika nawożenia polegająca na głębszym umieszczeniu nawozów mineralnych.

Coraz częściej stosuje się wysiew nawozów fosforowo-potasowych pod orkę przedzimową lub siewną. W późniejszym okresie jesiennym nawożenia fosforowo-potasowe można łączyć z nawo-

żeniem obornikiem. Dogodnym sposobem jest wysiew fosforu i potasu na ściernisko przed dokonaniem podorywki. Nie należy razem z nawozami fosforowo-potasowymi wysiewać nawozów wapniowych.

W ostatnim czasie pojawił się jeszcze jeden sposób nawożenia, tzw. nawożenie na zapas. Polega on na jednorazowym wysiewie nawozów fosforowo-potasowych (pod orkę) na okres dwoi i więcej lat. Jest to sposób bardzo praktyczny (duża oszczędność pracy), lecz nie nadaje się do stosowania na glebach ubogich w składniki pokarmowe i zakwaszonych oraz w terenach górskich o dużych skłonach i wysokim stopniu opadów atmosferycznych.

Uproszczenia w stosowaniu nawozów azotowych nie daje rezultatów bowiem azot ulega łatwo wywiciu. Dotyczy to pól o dużych skłonach i gleb piaszczystych.

Nawozy te trzeba więc stosować w dwu terminach: przedświeicie i pogłównie. Przy zbożach (poza częścią azotu wysianego przedświeicie) zasadnicze nawożenie azotowe daje się pogłównie i to w dwóch dawkach: jedną wysiewa się na poczatkę wegetacji roślin, drugą w okresie krzewienia lub strzelania roślin w zdzibło. W przypadku okopowych należy przestrzegać tej zasady, aby pogłówne nawożenie odbywało się bezpośrednio przed zabiegami pielęgnacyjnymi (pielenie, wzruszanie, międzyzadrądkami itp.); daje to dużą oszczędność pracy.

Nawozy powinny być rozsiewane równomiernie na całym polu, tym bardziej, że obecnie zawierają coraz więcej czystego składnika. Często jednak na naszych polach widać pasy, świadczące o niedokładnym rozmieszczeniu nawozów. Ta nierównomierność mocno obniża średnią efektywność zastosowania nawożenia.

STANISLAW DEC

JAR 1973

UPRATOVAČI —

LEPSÍ

Ešte prednedávnom bolo celkom nemysliteľné ponúknuté prácu upratovačky mužovi. Avšak v Anglicku ich je stále viac a čo je celkom prekvapujúce, svoju prácu si konajú lepšie a dôkladnejšie, ako ženy-upratovačky. Nejde tu iba o také práce, ako umývanie oblokov alebo prášenie kobercov, ale aj vede-

nie domácnosti, nakupovanie, varenie obedov a starostlivosť o deti. Chýr o týchto schopnostiach mužov sa rýchle rozšíril; pánske upratovačky sú teda rozchytávané. A muži-gazdinky odohrávajú svoju úlohu priam nádherne, najmä preto, že väčšina z nich sú — ako dokázali ankety — doposiaľ neobjavené filmové hviezdy, čakajúci iba na svojú veľkú úlohu a na angažmán v Hollywoode. Je chvályhodné, že si čas čakania skracujú... upratovaním.

Pre naše dievčatká dva praktické, pekné a vekusné modely, vesty z látky sú doplnené pletením

VŠETKY KVETY ŽENÁM

Žena a kvety od najdávnejších čias patria k sebe. Venčili čelá a zdobili kadere, kvety vplietali ženy do vrkočov, robili z nich náhrdelníky a venčeky, pripínali ich k hlboko dekoltovaným živôtikom. Boli ozdobou a symbolom. V starovekej Perzii astra bola symbolom slinca, grécke dievčatá sa rady zdobili ružami a Európa obdobia gotiky považovala lalie a štvorlisté d'ateliny za rodinné kvety. 16. storočie nám z Číny prineslo klinčeky. Drobne ružičky ozdobovali ženy rokoka ustupujúc neskôr miesto poľným kvetom. Ženy minulého storočia si najviac cenili kamé-

lie, orchidey a fialky. Aj dnes žena a kvety sú nerozlučné.

Kvety živé a umelé, fantastické a skromné kvitnú na ich šatách a skrášľujú byty. Aj my, drahé krajanky pri príležitosti Vásšho sviatku — 8. marca, spolu v vrelymi želaniami šťastia a radosti, odovzdávame Vám celé náručia tých najkrajších kvetov pre skrášlenie Vásšho neľahkého a pre rodiny dôležitého života.

UV KSČaS a redakcia Život

ČO ODHAL'UJE DETSKÝ SPÁNOK

Diefa zaspalo, rodič nemôže odtrhnúť pohľad od blaženého výrazu tváričky, rozhodených rúčok. Možno ste sa aj vy pozastavili nad tým, prečo vaše diefa spáva na brušku alebo s hlavou pod vankúšom? Často to neznamená nič, pretože mnoho detí raz spí na chrbe, potom na brušku, alebo na jednej či druhej strane. Chceme vás pobaviť malým testom, ktorý možno odkryje charakteristickú, doteraz nepovšimnutú črtu vášho dieťata.

1. SKRČENÁ POLOHA.

Deti najčastejšie spia v tejto polohe. Možno preto, že sa najviac podobá polohe pred narodením. Preto si môžeme myslieť, že je vyjadrením neuvedomej túžby dieťata za teplom, záštitou a ochranou. Diefa na posteli (dokonca aj na pokrývke, ako je to veľmi časté u detí) zaujíma polohu ako v matkinom náručí. Také dieťa je emotívne, ale aj expanzívne. Uplne samo si rieši svoje drobné problémy.

2. RUKY NAD HLAVOU.

To je znak úplnej samostatnosti. Diefa žije v úplnej rovnováhe. Cíti sa spokojne vo svojej rodine, má dôveru rodičov, je šťastné doma i v škole. Túži po pohybe, behaní, skákaní. Fyzické cvičenie je najdôležitejšie pre správny vývoj tohto dieťata.

3. RUKY PREKRÍŽENÉ NA HRUDI.

Diefa vyjadruje úplny pocit istoty. Lahko zaspáva. Okrem toho má vyvinutý zmysel pre pohodlie, ale aj pre poriadok. Akokoľvek malé, vyžaduje si také diefa pravidelnosť. Často je oddané veciam a je mu úplne jasné, čo je jeho a čo nie. Neprikladajte pred ním veľký význam materiálnym veciam!

4. SPÍ S MEDVEDÍKOM.

Mnoho detí si nosí do posteľky medvedíka, bábiku, alebo inú hračku. Pri svojom miláčikovi sa cítia bezpečné, hračka ich ochráni a môžu spokojne spať, kým je vedľa nich. Niemôžete dieťatu brániť v tomto piateľstve. Keď odrastie, v určitom okamihu vývoja si samo prestane nosiť medvedíka do posteľky.

5. HĽAVA POD VANKÚŠOM.

Takéto spanie je dosť časté. Mnoho detí cíti do desiatich rokov potrebu izolovať sa od okolitého sveta a schovať sa úplne pod vankúš alebo prikrývku. Také deti sa často boja tmy a nechcú samé zaspáť. Sú bojalivé, prestrašené, nemajú dobrý vzťah k svetu dospelých. Majú pocit neistoty. Neprestajme im musíme pomáhať, aby premohli svoj nepokoj.

6. PRIKRÝVKA PRITIAHNUTÁ AŽ PO HRDLO.

Dalo by sa povedať, že si diefa stráži teplo svojho hniezdečka v mäkkej, pohodlnnej posteľi. Také diefa chce byť ochraňované a strážené. Očakáva to od vás — rodičov. No nemôžete ho ochraňovať stále, dodávajte mu odvahu, povzbudzujte ho, nech si samo vie pomôcť. Núťte ho k zodpovednosti. Podporujte jeho detské piateľstvá.

7. SPANIE NA PRIKRÝVKU.

Diefa odhodilo prikrývku a jednu ruku voľne vystrelo. Táto poloha vyjadruje veľkú slobodu. Diefa vie, čo chce, vie povedať nie, veľmi mu záleží na rodičoch, súrodencoch a piateľoch.

8. S PODUŠKOU V OBJATÍ.

Zvyčajne ide o diefa uzavreté a citlivé. Dlho mu treba vysvetlovať dôvod každého rozhodnutia. Musíte mu pomôcť, aby sa spriali so svojimi rovesníkmi (často radšej vyhľadáva staršie deti). Dávajte mu robiť drobné domáce práce, ukladajte mu povinnosti. Budte opatrní, pretože takéto diefa môže trpieť ziarlivosťou na bratov a sestry. Rozdeľujte spravodivo svoju lásku a nežnosť — možno mu chýba.

IDE CHLAPEC KOLO VŘBY

Ide chlapec kolo vřby:
 „Už ma, vřba, ruka svrbí!

Ked sa začnú snehy topiť,
 prídem si sem šibák robiť.

Ked sa v rieke stopí ľad,
 prídem sa sem pekne hrať.

Písťalku si urobím,
 budem pískať jarný rým!

Ján Vladislav

Zima je tu, samozrejme su jej radi mladí športovci a predovšetkým hokejisti. Kedže sneho bolo málo, ale zato mrazu dosť, najlepšie je korčľovanie. Školská mládež pod vedením riaditeľa školy, krajanu Jána Kriška urobila kľúčište, takže sa máme kde korčľovať. Na hodine telocviku učiteľ Jozef Šturek oboznamuje žiakov s hokejovými predpismi. Na snímke: Žiaci 7. a 8. triedy na ľade.

Fr. a J. Paciga

ZIMA
 V KREMPACHOCH

Malá Encyklopédia

ZEME-
 GUL'A

Polomer zemského rovníka
 Polomer zemskej osi

Obvod rovníka

Obvod jedného poludníka

Dĺžka jedného stupňa na rovníku

Dĺžka jedného poludníkového stupňa v šírke 0°

Celkový povrch Zeme

Celková plocha suchej zeme (29,3%)

Celková vodná plocha (70,7%)

Objem zemegule

Váha zemegule

Stredná váha hmoty zemegule

Vzdialenosť Zeme od Slnka (v periheliu)

Vzdialenosť Zeme od Slnka (v aféliu)

Stredná vzdialenosť Zeme od Slnka

Stredná vzdialenosť Mesiaca do Zeme

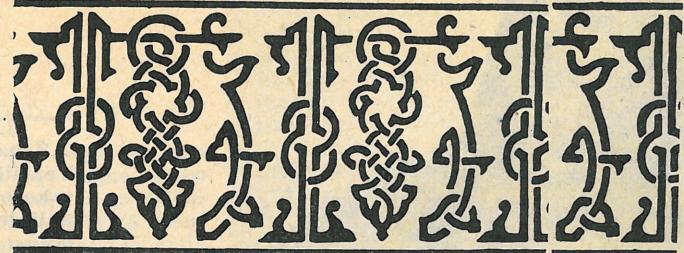
Obvod dráhy Zeme okolo Slnka

Doba otočenia Zeme okolo vlastnej osi 23 hod. 56 min. 4,09 sek.

Doba obehu Zeme okolo Slnka (tropický rok) 365 dní 5 hod. 48 min. 46 sek

Stredná rýchlosť Zeme za obehu okolo Slnka 29,76 km/sek.

6 378,388 km
6 356,911 km
40 076,592 km
40 009,144 km
111,324 km
110,578 km
510 100 800 km ²
149 399 000 km ²
360 701 800 km ²
1 083 320 000 000 km ³
5 978 × 10 ²⁴ kg
5,52 g/cm ³
147 000 000 km
152 000 000 km
149 500 000 km
384 400 km
939 120 000 km

ČERT SLÚŽI

Jeden chudobný rubár vybral sa do hory s posledným kúskom chleba, ktorý si v plátennej kapsičke niesol; lebo o tom kúsku chleba mal byť celý deň. Keď do hory prišiel, kapsičku zavesil na haluz a dal sa do roboty. Rúbal, neborák, rúbal a kálal hrubé duby, až mu tak z čela tieklo. Tu čosi-kamsi priplchtíl sa čierny zasmolenec z najhlbsieho pekla ku kapsičke a ukradol mu ten ostatný kúsok chleba.

Ako sa vrátil do pekla, hneď sa začal chváliť kamarátom:

„Hľadteže, toto malo byť jednému rubárovi na celý deň a ja som mu to ukradol!“

„Čo to tam, čo?“ ohlásil sa na to Lucifer.

A keď vyrozumel, čo je vo veci, zhoril sa nad ukrutnosťou toho zlodaja, že smel takému chudobnému človeku ostatný kúsok chleba vziať. I naskutku mu vyrieckol súd; aby stojme stúpal slúžiť do roka tomu rubárovi.

Na druhý deň zberal sa znova do hory ubladený rubár a kládol tažkú sekérku na plece. Tu otvorila sa dvere a mladý silný parobok vkročí do izby.

„Dobrý deň, gazdo!“ poklonil sa príchozí. „Či by ste ma nevzali do služby?“

„Ach, syn môj, načože by si mi bol?“ odpovedal rubár. „Sám nemám čo jest, a v kúte, či vidíš, pláče hrba lačných detí!“

„No, len ma vezmíte! Ja vám za službu nič nežiadam a uvidíte, že pri mne dobre sa mať budete.“

„Nuž, podžie teda so mnou do rúbania, keď už len tak cheeš“, povedal rubár a podal mu do ruky sekérku.

Neminuli tri dni a hora, ktorú by rubár sám do roka nebol zrúbal, ležala na hromade, až to bola radosť hradieť na rovné rady poukladaných siah. Od toho času počalo sa nášmu rubárovi dobre vodiť a deti jeho neplakali viač od hladu v kúte; boli veselé a zdravé ako ryby, lebo byli sýte.

„No gazzo,“ povie ten sluha, „vy po kuse len rúbajte, a ja pôjdem dakde na mlatbu, aby ste mali na zimu chleba, aj všetkého nadostač v dome.“

„Chod, len chod,“ odpovedal rubár, „ja budem zatiaľ rúbať, čo budem môcť.“

Na jednej veľkej pustatine býval bohatý pán. Tristo stohov zbožia stalo mu na poli a v chlievoch ležalo tristo krémnych volov a tristo krémnych bravov. U toho pána zastavil sa rubárov sluha a ponúkal sa za mladca.

„Nuž a kdeže ti kamarátstvo?“ opýtal sa ho pán.

„O kamarátstvo sa vy nestarajte! Len či dáte to zbožie mlátiť?“

— „Akože, sám?“

„Ej, či sám, či nesám; ved sa to potom nahľadíte!“

„Nuž a čože budež žiadať za výmlatok?“

„Nič, pane, len čo si naraz odnesiem“, odpovedal sluha.

„No,“ pomyslel si pán, „vedž žiadnych desať kíl neodnesieš.“ A privolil k tomu.

Keď bol blízko polnocí, tu okolo stohov ozve sa odrazu tritisice cepíkov: cup cup cap cap cap! cup cup cup, cap cap cap! Čerti z horúceho pekla zbehli sa pomáhať svojmu kamarátovi, takže do rána všetko zbožie bolo vymláteno, vyviaťo i pomeranô.

Ešte len svitá počalo, zabral sa mladec k pánovi, aby prišiel robota opäť. A ten sa nemohol predvídať na tej skorej robote. Ale bol rád, že zbožie bolo dobre vyrobené a povedal mlackovi, aby si výmlatok bral.

Milý mlacko káže si vykladať zbožie na široké pleciská a pánova čelať vyloži mu na ne dobrých desať kíl pšenice.

„No či ti to dosť?“ sputuje sa poznov, ale sa mladec zase rozosmeje, že čoby to ešte bolo.

„Len kladťte,“ povedá, „čo máte; ved sa vidíte, že ešte vyskočím, ako čo by som nič nemal.“

Sto tučných vykrmených bravov valí sa z chlievov a mladec zoberie všetko na chrbát.

„No u čerta, už ti to len azda dosť bude?“

Ale čert sa len smeje, ľahko vyskakuje a káže klášť. Pána pučí od zlosti; ale v slove si stojí — od slova odstúpi ani on nemôže.

„Vypusťte sto vykrmených volov,“ zakričí na čelad, „tie azda len nepoberie!“

Ale mladec zoberie aj tieto a rozosmejúc sa do očí nahnevaného pána, uteká, ako čo by nič neniesol, k svojmu gázdovi.

„No gazzo, tu máte!“ zvrhne bremä vo dvore rubára. „Myslím, že sa už nebudeť báť hladu, trebárs vás i tu nechám, lebo mi už vychádzza rok. Ale či viete, kto som ja? Či pamäťate, keď vám v hore ten ostatný kúsok chleba bol skapal?“

Rubár pokýval hlavou:

„Pamäťam,“ povedá, „pamäťam!“

„No tak vedzte, ja som čert; ten kúsok chleba ja som vám bol ukradol a za pokutu musel som vám do roka slúžiť. Majte sa dobre!“

Vtom sa stal okolo domu smiech, ako čo by tritisice koňov bolo zarechtať. Boli to čerti, ktorí vysmievali svojho kamaráta, že musel u chudobného rubára slúžiť.

JONATAN ČIPKA

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

Zapytuje nas ze Spisza nauczycielka:

„Ja, moja córka i mój zięć jesteśmy nauczycielami. Wnuczka od września przeszłego roku musi korzystać z internatu (mieszkać na wsi). Czy jako dziecko nauczycielskiej rodziny ma pierwszeństwo otrzymywania miejsca w internacie?”

Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 roku, „karta praw i obowiązków nauczyciela” (Dziennik Ustaw nr 16, poz. 114), dzieciom nauczycieli przysługuje, przy równych z innymi dziećmi wynikach kwalifikacyjnych, prawo pierwszeństwa w korzystaniu z internatów, burs i domów akademickich oraz przyjmowania do szkół i szkół wyższych.

Inwalidka z Orawy

Zapytuje nas:

„Je obecnie wynosi najwyższa renta inwalidzka?”

Od dnia 1 grudnia 1970 roku kwoty najniższych rent inwalidzkich dla pracowników wynoszą:

1. Z tytułu inwalidztwa powstałego wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej dla:

- a) inwalidów I grupy — 1310 zł,
- b) inwalidów II grupy — 1010 zł,
- c) inwalidów III grupy — 780 zł.

2. Z tytułu inwalidztwa powstałego z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa dla:

- a) inwalidów I grupy — 1210 zł,
- b) inwalidów II grupy — 910 zł,
- c) inwalidów III grupy — 710 zł.

Najwyższa emerytura wynosi 960 zł.

Młoda mężatka z Zelowa

Zapytuje nas:

„Niebałem zostanę matką. Chciałabym wiedzieć, jaką mogę otrzymać pomoc finansową ze związku zawodowych z tytułu

urodzenia dziecka. Słyszałam bowiem, że pomoc, ta zostanie rozszerzona?”

W Biuletynie CRZZ nr 11 z dnia 30 listopada 1972 roku, ukazał się regulamin wypłat zasiłków pieniężnych dla członków związków zawodowych z okazji urodzin dziecka i określonych wypadków losowych. Uwzględniono on ostatnie zmiany oraz upraszcza dokumentowanie wniosków.

I tak: członek związku zawodowego, posiadający konajmniej trzyletni, nieprzerwany staż członkowskiego, ma prawa do otrzymania od swojej organizacji związku zasiłku z okazji urodzenia dziecka w wysokości 300–400 zł.

Jeżeli obydwoje rodzice są członkami związku i posiadają wymagany staż członkowskiego — zasiłek wynosi się według ich życzenia — jednemu z nich.

W razie urodzenia bliźniat zasiłek przysługuje na każde dziecko.

Warunkiem do otrzymania zasiłku jest bieżące opłacanie składek członkowskich w obowiązującej wysokości 1% zarobków brutto, pomniejszonych o podatek od wynagrodzeń

i składkę na cele emerytalne.

UWAGA! Kobiety korzystające z bezpłatnego urlopu dla wychowania małych dzieci, będące członkami związku zawodowego, które posiadają wymagany staż członkowskiego i bieżąco opłacającą składki członkowskie — posiadają prawo do zasilku na równi z pracującymi członkami związku.

Prawo do zasiłku wygasza po upływie 6 miesięcy od daty urodzenia dziecka. Wymagany przy przyznaniu zasiłku staż członkowskiego powinien być osiągnięty najpóźniej w miesiącu poprzedzającym urodzenie dziecka.

Ubiegając się o zasiłek, należy złożyć w radzie związkowej w miejscu pracy pisemny wniosek wraz z wyciągiem z aktu urodzenia dziecka, wydany przez urząd stanu cywilnego (tylko do oglądu i odnotowania na wniosku) a w przypadku gdy obydwoje rodzice należą do związku — zaświadczenie rady związkowej stwierdzające, że drugi małżonek nie pobrał zasiłku z tego samego tytułu.

ZAPALENIE STRZYKOWE U KROWY

Zapalenie takie zdarza się stosunkowo często i zawsze jest poważną przeszkołą w zdzianiu. Najczęściej zapalenie powstaje od urazu mechanicznego, jak np. zgniecenie przy pokładaniu się lub wstawianiu, raciącą, czasem cięcie przy ssaniu zgniatą albo go kaleczy, szorstkie dojenie przez nieumiejętnie pociąganie czy też przez zbyt mocne ściskanie. Zapalenie takie może też być następstwem zakażeń po wszelkiego rodzaju skaleczniach powstających podczas dojenia lub też skaleczeń na drutach, pło-

tach itp. Zapalenie strzyków objawia się opuchnięciem, zgrubieniem i znaczną wrażliwością, tak że krowy nie dają się nawet doić. Kanał strzykowy wyczuwa się palcami jako twardy postronek na skutek nacieku, który go zatayna. W ostrych przypadkach krowy nawet mogą kuleć. Na skutek niedrożności, mleko rozpiera strzyk i odpowiadającą éwiartkę wymienia, tak że powiększa się ona. Rozpoznanie opiera się na powiększeniu strzyka, natomiast potwierdzeniu, że jego ujście jest zasklepione za pomocą wysiękiem. Zapalenie wywołane urazami mechanicznymi zazwyczaj stopniowo zanika, bolesność ustępuje, a mleko swobodnie przechodzi przez kanał strzykowy. Nie zawsze jednak kończy się ta sprawa pomyślnie.

Często do tego urazu dołącza się zakażenie, które w efekcie doprowadza do zarostu kanału strzykowego, a następnie do zaniku odnośnej éwiartki wymienia. Bywa i tak, że zapalenie ze strzyka przenosi się do wymienia powodując jego zapalenie. Jeżeli chodzi o leczenie zapalenia strzyków, to bardzo skutecznym środkiem są letnie kąpiele z naparumiankiem. Rumianek działa jako środek uśmierzający ból, ale też wraz z częstym zdajaniem zapobiega zapełnianiu się kanału strzykowego. Można także robić kąpiele z kwaśnej wody, które jako środek ściągający, działa dobrze przy zakażeniu. Kąpiel taką stosuje się 4–6 razy dziennie, a w międzyczasie zdaje się mleko. Do kąpieli takiej krowa winna stać, a naczynie musi być podtrzymywane

przez 10–15 min. tak aby strzyki były zanurzone w płynie.

Przed zdajaniem strzyki należy smarować obojętną maścią i bezwonną np. cynkową, borową, oliwą. Gdy mimo wszystko mleka nie da się zdobić można posłużyć się specjalnym kateterkiem. Kateterem takim musi być świeżo wygotowany, a strzyki i ręce dokładnie umyte. Należy go wsuwać dokładnie w kanał strzykowy, a nie obok, kalecząc go. Trzeba tu zwrócić uwagę, że zdalone w takich przypadkach mleko, a szczególnie wtedy, gdy mamy podejrzenie, że strzyk lub wymię zostało zakażone, nie może być przeznaczone do spożycia, ani tym bardziej zdalone na ściółkę, gdyż wtedy może dojść do zakażeń u reszty krów.

HENRYK MĄCZKA

do pripravenej omáčky a okorenieme posekaným zeleným petržlenom.

Podávame s ryžou alebo rezcencami.

PIŠKÓTOVÉ GULKY

Rozpočet: 200 g masla, 2 lyžice kakaa, 150 g piškotů, 100 g práškového cukru, 1/4 dl rumu.

Maslo vymiešame s práškovým cukrom, pridáme kakao, rum, pomrvené piškoty a všetko spolu spracujeme. Z masy robíme gulky, ktoré obalujeme do papierových košíčkov. Môžeme ich poliať aj čokoládovou polevou.

VANILKOVÉ PLÁTKY

Rozpočet: 3 vajcia, 180 g kryštálového cukru, 180 g krupicovej múky, vanilka.

Celé vajcia s eukrom a vanilkou šlaháme v nádobě nad parou, kým nevznikne horúca masa. Potom odstavíme a šlaháme až do úplného vychladnutia. Primiešame mŕfku, cesto dáme do vrecka s hladkou rúrkou a na vymastený a múkom vysypáný plech vytláčame malickej kôpkou, ktoré sa trochu roztečú. Do prostriedku dáme umýté hrozienku. Plátky necháme na teplom mieste, kým povrch cesta zaschnie. Potom ich pečieme v stredne teplej rúre.

PLNENÝ BRAVČOVÝ BÔČIK

Rozpočet: 400 g bravčového bôčika, rasca, soľ, voda.

Plnka: 30 g masla, 80 g žemli, 20 g strúhanku, 1

vajce, 1 dl mlieka, soľ, zelený petržlen, muškátový orech.

Vykostený bôčik rozrežeme od stredu ku krajom tak, aby vzniklo vrecko, ktoré posolíme, naplníme a zašijeme. Bôčik uložíme na pekáč, kožu naokojíme na štvorce, posolíme, posypeme rascou, podlejeme horúcou vodou a upečieme do červené.

Plnka: Maslo vymiešame so žltkom a so soľou, pridáme pokrájané žemle namočené v mlieku, posekaný zelený petržlen, postrhaný muškátový orech, strúhanku a z bielka tuhý sneh. Všetko zláhka premiešame.

Podávame s ryžou alebo zemiakmi a so šálatom alebo s knedlou a dusenou kapustou.

ZAPRÁVANÉ HUSACIE DROBKY

1 drobky z husi, 150 g korenovej zeleniny, 40 g masti alebo masla, 40 g hladkej múky, soľ, čierne korenie, voda, posekaný zelený petržlen.

Očistené drobky umyjeme, zalejeme vodou a varíme. Neskôršie pridame zeleninu, soľ a korenie. Z masti a múky pripravíme záprážku, ktorú rozriďme vodou z drobkov a zeleniny na polohustú omáčku. Drobky a zeleninu pokrájame nadrobno, vložíme

do pripravenej omáčky a okorenieme posekaným zeleným petržlenom.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: František Bednářík (Nowa Biala), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Čižková (Zelów), Jozef Gribáč (Podvilk), Jozef Grigľák (Niepolomic), Vladimír Hess (Lublin), Bronislav Knapský (Mikolów), Ján Koválik (Zubrzyca Dolna), Ján Krášil (Krempachy), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídia Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídja Mundilová (Kučov), Ignác Nižník (Myšlenice), František Svetlák (Lipnica Mała), Jan Svientek (Piekielnik), Ján Spernoga (Warszawa), Ruzena Urbanová (Gesiniec), Zofia Vasiela Kováč (Lapsze Niżne), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i Korekta j. czeskiego — Valeria Wojnarowska, Tłumaczenia na język polski — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackiego — Ján Kacinský. Korekta j. język. słowackiego — Ján Spernoga. Red. techn. — Kazimiera Komosa. Oprac. graf. — Lidia Boniecka. „Żivot” ukazuje się około 15 każdego miesiąca.

Nadysanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa — Książka — Ruch”, 00-480 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11. N. 3840. R-77.

KALENDÁR 1973

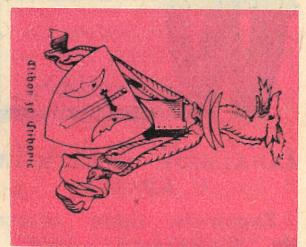
MAREC—BŘEZEN

1. STVRTOK	Albin	16. PIATOK	Izabela
2. PIATOK	Helena	17. SOBOTA	Patrik
3. SOBOTA	Ticián	18. NEDEĽA	Eduard
4. NEDEĽA	Kazimír	19. PONDELOK	Jozef
5. PONDELOK	Fridrich	20. UTOROK	Klaudia
6. UTOROK	Viktor	21. STREDA	Eubomír
7. STREDA	Popolocná streda	22. STVRTOK	Bohuslav
8. STVRTOK	Medz. deň žien	23. PIATOK	Felix
9. PIATOK	Katarína	24. SOBOTA	Marek
10. SOBOTA	Cyprián	25. NEDEĽA	Mária
11. NEDEĽA	Konštantín	26. PONDELOK	Dionýz
12. PONDELOK	Gregor	27. UTOROK	Dimitér
13. UTOROK	Božena	28. STREDA	Lýdia
14. STREDA	Leon	29. STVRTOK	Julius
15. STVRTOK	Klement	30. PIATOK	Amélia
1. marca		31. SOBOTA	Kornélia
15. marca		vých.sł. 6.22	zápl.sł. 17.15
		vých.m. 4.41	zápl.m. 13.15
		vých.sł. 5.51	zápl.sł. 17.40
		vých.m. 13.38	zápl.m. 4.10

APRÍL—DUBEN

1. NEDEĽA	Teodóra	8. NEDEĽA	Dionýz
2. PONDELOK	Vladislav	9. PONDELOK	Dimitér
3. UTOROK	Richard	10. UTOROK	Michal
4. STREDA	Izidor	11. STREDA	Filip
5. STVRTOK	Irena	12. STVRTOK	Július
6. PIATOK	Vilém	13. PIATOK	Premyslav
7. SOBOTA	Donát	14. SOBOTA	Valérian
8. NEDEĽA		15. NEDEĽA	Anastázia
9. PONDELOK		10. UTOROK	
11. STREDA		12. STVRTOK	
12. STVRTOK		13. PIATOK	
13. PIATOK		14. SOBOTA	
14. SOBOTA		15. NEDEĽA	
15. NEDEĽA		16. PONDELOK	
16. PONDELOK		17. UTOROK	
17. UTOROK		18. STREDA	
18. STREDA		19. STVRTOK	

BECKOVSKÝMI CESTIČKAMI

Pôvod Beckovského hradu nie je známy, vraj vznikol na mieste starostovanského sídliska. V dejinách prvý raz písomne správy spominajú ho r. 1226 a potom r. 1228 ako "Castrum Blundix", keď ho nitriansky biskup daroval benediktinom na Skalke. Začiatkom 14. stor. Beckov ovládol Matúš Čák Trenčiansky a po jeho smrti sa stal kráľovský majetkom. Z tohto obdobia, v súmnom jadre hradu — v cele gotického opävnenia sa zachovala štvorhranná ústredná veža a časť paláca.

Hrad široko-daleko rozšíril a jeho mury rozšíril vojvoda Cíbor Jozef Heicke: Hurbanovskí dobrovoľníci (chromolithografia).

Na strednom Považí, takmer naproti Novému Mestu nad Váhom, tam, kde sa z roviny po Ravej strane Váhu dvíha k oblohe strihy skalnatý výbežok západnej časti pohoria Považského Inovec, týcia sa zrúcaniny jedinecku mohutného a slávneho hradu Beckov. Dnes je vyhľadávanou turistami kultúrnou pamiatkou, ktorá dokumentuje vyspelosť stredovekej renesančnej architektúry na Slovensku. Pod hradnou skalou, na mieste pradavného sídliska lužickej kultury z mladšej doby bronzovej, leží stará slovenská obec, ktorá nesie meno hradu. Kroniku ju spomínajú už niekdajším podlanským mestičkom s trhovými výsadami a mestskými hradbami, okolo ktorých sa točila voda.

Pôvod Beckovského hradu nie je známy, vraj vznikol na mieste starostovanského sídliska. V dejinách prvý raz písomne správy spominajú ho r. 1226 a potom r. 1228 ako "Castrum Blundix", keď ho nitriansky biskup daroval benediktinom na Skalke. Začiatkom 14. stor. Beckov ovládol Matúš Čák Trenčiansky a po jeho smrti sa stal kráľovský majetkom. Z tohto obdobia, v súmnom jadre hradu — v cele gotického opävnenia sa zachovala štvorhranná ústredná veža a časť paláca.

Hrad široko-daleko rozšíril a jeho mury rozšíril vojvoda Cíbor Jozef Heicke: Hurbanovskí dobrovoľníci (chromolithografia).

Na strednom Považí, takmer naproti Novému Mestu nad Váhom, tam, kde sa z roviny po Ravej strane Váhu dvíha k oblohe strihy skalnatý výbežok západnej časti pohoria Považského Inovec, týcia sa zrúcaniny jedinecku mohutného a slávneho hradu Beckov. Dnes je vyhľadávanou turistami kultúrnou pamiatkou, ktorá dokumentuje vyspelosť stredovekej renesančnej architektúry na Slovensku. Pod hradnou skalou, na mieste pradavného sídliska lužickej kultury z mladšej doby bronzovej, leží stará slovenská obec, ktorá nesie meno hradu. Kroniku ju spomínajú už niekdajším podlanským mestičkom s trhovými výsadami a mestskými hradbami, okolo ktorých sa točila voda.

Pôvod Beckovského hradu nie je známy, vraj vznikol na mieste starostovanského sídliska. V dejinách prvý raz písomne správy spominajú ho r. 1226 a potom r. 1228 ako "Castrum Blundix", keď ho nitriansky biskup daroval benediktinom na Skalke. Začiatkom 14. stor. Beckov ovládol Matúš Čák Trenčiansky a po jeho smrti sa stal kráľovský majetkom. Z tohto obdobia, v súmnom jadre hradu — v cele gotického opävnenia sa zachovala štvorhranná ústredná veža a časť paláca.

Hrad široko-daleko rozšíril a jeho mury rozšíril vojvoda Cíbor Jozef Heicke: Hurbanovskí dobrovoľníci (chromolithografia).

zo Ctiboríc, ktorý ho roku 1410 došiel za verné služby od kráľa Žigmunda. Päť rokov neskôr Ctibor sprevádzal svoju panovníka do Kostnice nad Rýnom na cirkvený snem, kde odsúdili na smrt upálením Majstra Jána Husa.

Ctiborovi si postupne na Beckovom hrade zriadiли priam kráľovskym hradom hradnú sídlisko, ktoré vlastnili do prvej tretej 15. storočia. Upevnili hrad a dali si tu postaviť nový, poschodový nádherný palác a hradnú kaplnku s gotickou klenbou a bohatou ornamentálnou nástennou maľbou. Z tohto obdobia pochadza aj oválné opevnenie hradu. Neskoršie renesančné adaptácie hradu so 16. a 17. stor. padávajú od Bánffyovcov — Ctiborových dedičov. V dobe nebezpečia

tunekých najazdov hradne opevnenie bolo zosilnené a rozšriené o nové hradby a mohutné deviňu baštionu. Turci skutočne hrad aj obliehali r. 1599, avšak ho nemohli dobyť.

Další majetelia hradu s uplynutím času stráčili oň záujem a kedysi pevný hrad nechali svojmu osudu. Ničiace dielo skazy dokonca r. 1729 veľký požiar, po ktorom ostali iba hradné mury a fragmenty goticko-renesannej výzdoby paláca a kaplnky, ktoré majú vysokú umenieckú hodnotu.

Zaujímavé sú aj početné historické a kultúrne pamiatky nachádzajúce sa v samej obci, ktorá po dejinných zažitkach a skusenostiach, ako iné slovenské dediny žije dnes pniejše a bohatejšie. Pozornosť aj náročného návštěvniku iste upíta charakteristická budova kostola z okolia r. 1400, so zachovanými pôvodnými detailami a výzdobou, náboarovkový kláštor z r. 1690—92, zrušená osada, zaujímavé súsošia, hrad a iné zvláštnosti miestneho charakteru. Patria k nim tiež chudobnícke súkromné domy, ktoré sú v súčasnosti využívané ako reštaurácie, kde sa podáva čierny a biely ľan, ale aj výrobky a slávnosti, dožinkové, výrobcové dedičov. V dobe nebezpečia

a revolucionár Jozef Miloslav Hurban. Spolu s Ladislavom Štúrom (1815—1836) a Michalom Milostom Hodžom (1811—1870), bol vodcom slovenského povstania v roku 1848—49, v ktorom slovenský ľud schvyl zbraň, aby si po prvý raz vo svojich dejinách v revolučnom ozbrojenom zápase vybojoval rovnoprávne národné práva a sociálne postavenie medzi slobodnými európskymi národmi.

Hurban už ako šestnásťročný mladenc sa stretol zo Štúrom, keď po stare svojich rodicov a sŕdiach po gymnáziu v Trencíne prispel do Bratislavu. Čoskoro sa stal priateľom Štúra a jeho horlivým spolu-pracovníkom. Niekoľko rokov uspíšne pôsobil v bratislavských Spoločnosti a Ustave a v r. 1839 putoval do Čechach a Morave, kde sa stretol s viacerimi významnými osobnosťami českého života. Svoje skreslenie z tejto časti opísal potom v duchu "sturovskej skoly" v knižke „Cesta Slováka ku bratru slavenskému na Moravě a v Čechách“. Neskoršie krátko pôsobil v Brezovej nad Bebravou a od r. 1843 do svojej smrti 21. februára 1888 v Hibokom pri Senici. Tu napsal skoro všetky svoje literárne prace. Písal básne, prózy, satiry, literárne kritiky a početné polemické články. Hurban založil a vydával almanach Nitru (1842) a spolu so Štúrom a Hodžom podielal sa na ustanovení r. 1843 štúrovskej slovenskej narečie. Druhý ročník Nitry spracovaný Hurbanom a Jánom Franciscim (1832—1905) sa došiel do slovenských dejín ako prvá knižka písaná v štúrovej slovenčine. Medzi ročníky Nitry, začal vydávať lit-

dejinných zažitkoch a skusenostach, ako iné slovenské dediny žije dnes pniejše a bohatejšie. Pozornosť aj náročného návštěvniku iste upíta charakteristická budova kostola z okolia r. 1400, so zachovanými pôvodnými detailami a výzdobou, náboarovkový kláštor z r. 1690—92, zrušená osada, zaujímavé súsošia, hrad a iné zvláštnosti miestneho charakteru. Patria k nim tiež chudobnícke súkromné domy, ktoré sú v súčasnosti využívané ako reštaurácie, kde sa podáva čierny a biely ľan, ale aj výrobky a slávnosti, dožinkové, výrobcové dedičov. V dobe nebezpečia

a revolucionár Jozef Miloslav Hurban. Spolu s Ladislavom Štúrom (1815—1836) a Michalom Milostom Hodžom (1811—1870), bol vodcom slovenského povstania v roku 1848—49, v ktorom slovenský ľud schvyl zbraň, aby si po prvý raz vo svojich dejinách v revolučnom ozbrojenom zápase vybojoval rovnoprávne národné práva a sociálne postavenie medzi slobodnými európskymi národmi.

Hurban už ako šestnásťročný mladenc sa stretol zo Štúrom, keď po stare svojich rodicov a sŕdiach po gymnáziu v Trencíne prispel do Bratislavu. Čoskoro sa stal priateľom Štúra a jeho horlivým spolu-pracovníkom. Niekoľko rokov uspíšne pôsobil v bratislavských Spoločnosti a Ustave a v r. 1839 putoval do Čechach a Morave, kde sa stretol s viacerimi významnými osobnosťami českého života. Svoje skreslenie z tejto časti opísal potom v duchu "sturovskej skoly" v knižke „Cesta Slováka ku bratru slavenskému na Moravě a v Čechách“. Neskoršie krátko pôsobil v Brezovej nad Bebravou a od r. 1843 do svojej smrti 21. februára 1888 v Hibokom pri Senici. Tu napsal skoro všetky svoje literárne prace. Písal básne, prózy, satiry, literárne kritiky a početné polemické články. Hurban založil a vydával almanach Nitru (1842) a spolu so Štúrom a Hodžom podielal sa na ustanovení r. 1843 štúrovskej slovenskej narečie. Druhý ročník Nitry spracovaný Hurbanom a Jánom Franciscim (1832—1905) sa došiel do slovenských dejín ako prvá knižka písaná v štúrovej slovenčine. Medzi ročníky Nitry, začal vydávať lit-

rarný časopis „Slovenské Pohľad“ na vedi, umenie a literatúru“ (1846), ktoré ako Slovenské pohľady vychádzajú podnes. Zostavil „Zia-dostí slovenského národa v stolici Nitranskej“ (1848), ktoré spoľa so žiadostami liptovskými a oravskými žiadalí rovnoprávnosť pre slovenský ľud. V máji revolučného roku 1848 zúčastnil sa na Slovenskom zjazde v Prahe a bojoval na prážských bankádach proti cisárskym vojskám. Keď uhorská vláda vydala na Hurbana zatykač a vyplácať mu umeličky, ktoré majú vysokú hodnotu.

Zaujímavé sú aj početné historické a kultúrne pamiatky nachádzajúce sa v samej obci, ktorá po dejinných zažitkach a skusenostiach, ako iné slovenské dediny žije dnes pniejše a bohatejšie. Pozornosť aj náročného návštěvniku iste upíta charakteristická budova kostola z okolia r. 1400, so zachovanými pôvodnými detailami a výzdobou, náboarovkový kláštor z r. 1690—92, zrušená osada, zaujímavé súsošia, hrad a iné zvláštnosti miestneho charakteru. Patria k nim tiež chudobnícke súkromné domy, ktoré sú v súčasnosti využívané ako reštaurácie, kde sa podáva čierny a biely ľan, ale aj výrobky a slávnosti, dožinkové, výrobcové dedičov. V dobe nebezpečia

závere česne ešte spomenuté jednu z mnogých dojmových po-vestí, ktoré koujú oko Beckovského hradu. Bolo to v ráz dňa, kedy sa zlial do výzbroj, keď na hrad vládol Ctibor — jeden z najmenej významných významov v krajinie, pán asi tridsiatich mohutných hradov, ktorí žili v kráľovskom pre-pchu, keď biele a utepne pre-zíval poddaný ľud jeho pánska. Bol nestálej a krutej povahy a konal pod vplyvom chvílikových dojmov nekontrolovaných rozumom. Ráz na jeho prepychovom hradu zavírala mimoriadna veselosť, víno sa halo prudmi, hudba sa niesla široko krajinou a tváre iných hradných hostí boli rozjařené, ve-selé.

To páni hradu, kruhý Ctibor slávil v ten deň svoju svadbu s krásnou Sečenkovou. Piešte, spev, náruživé tanče žien na tomto svadobnom oči nemali konca.

Odrazu sa zvonku ozval bolest-po- dočul vyskočil od stola, nechal celú spoločnosť a rozstrelený bezal von.

To páni hradu, kruhý Ctibor slávil v ten deň svoju svadbu s krásnou Sečenkovou. Piešte, spev, náruživé tanče žien na tomto svadobnom oči nemali konca.

Odrazu sa zvonku ozval bolest-po- dočul vyskočil od stola, nechal celú spoločnosť a rozstrelený bezal von.

Na záver česne ešte spomenuté jednu z mnogých dojmových po-vestí, ktoré koujú oko Beckovského hradu. Bolo to v ráz dňa, kedy sa zlial do výzbroj, keď na hrad vládol Ctibor — jeden z najmenej významných významov v krajinie, pán asi tridsiatich mohutných hradov, ktorí žili v kráľovskom pre-pchu, keď biele a utepne pre-zíval poddaný ľud jeho pánska. Bol nestálej a krutej povahy a konal pod vplyvom chvílikových dojmov nekontrolovaných rozumom. Ráz na jeho prepychovom hradu zavírala mimoriadna veselosť, víno sa halo prudmi, hudba sa niesla široko krajinou a tváre iných hradných hostí boli rozjařené, ve-selé.

To páni hradu, kruhý Ctibor slávil v ten deň svoju svadbu s krásnou Sečenkovou. Piešte, spev, náruživé tanče žien na tomto svadobnom oči nemali konca.

Odrazu sa zvonku ozval bolest-po- dočul vyskočil od stola, nechal celú spoločnosť a rozstrelený bezal von.

Na záver česne ešte spomenuté jednu z mnogých dojmových po-vestí, ktoré koujú oko Beckovského hradu. Bolo to v ráz dňa, kedy sa zlial do výzbroj, keď na hrad vládol Ctibor — jeden z najmenej významných významov v krajinie, pán asi tridsiatich mohutných hradov, ktorí žili v kráľovskom pre-pchu, keď biele a utepne pre-zíval poddaný ľud jeho pánska. Bol nestálej a krutej povahy a konal pod vplyvom chvílikových dojmov nekontrolovaných rozumom. Ráz na jeho prepychovom hradu zavírala mimoriadna veselosť, víno sa halo prudmi, hudba sa niesla široko krajinou a tváre iných hradných hostí boli rozjařené, ve-selé.

To páni hradu, kruhý Ctibor slávil v ten deň svoju svadbu s krásnou Sečenkovou. Piešte, spev, náruživé tanče žien na tomto svadobnom oči nemali konca.

Odrazu sa zvonku ozval bolest-po- dočul vyskočil od stola, nechal celú spoločnosť a rozstrelený bezal von.

Na záver česne ešte spomenuté jednu z mnogých dojmových po-vestí, ktoré koujú oko Beckovského hradu. Bolo to v ráz dňa, kedy sa zlial do výzbroj, keď na hrad vládol Ctibor — jeden z najmenej významných významov v krajinie, pán asi tridsiatich mohutných hradov, ktorí žili v kráľovskom pre-pchu, keď biele a utepne pre-zíval poddaný ľud jeho pánska. Bol nestálej a krutej povahy a konal pod vplyvom chvílikových dojmov nekontrolovaných rozumom. Ráz na jeho prepychovom hradu zavírala mimoriadna veselosť, víno sa halo prudmi, hudba sa niesla široko krajinou a tváre iných hradných hostí boli rozjařené, ve-selé.

To páni hradu, kruhý Ctibor slávil v ten deň svoju svadbu s krásnou Sečenkovou. Piešte, spev, náruživé tanče žien na tomto svadobnom oči nemali konca.

Odrazu sa zvonku ozval bolest-po- dočul vyskočil od stola, nechal celú spoločnosť a rozstrelený bezal von.

Na záver česne ešte spomenuté jednu z mnogých dojmových po-vestí, ktoré koujú oko Beckovského hradu. Bolo to v ráz dňa, kedy sa zlial do výzbroj, keď na hrad vládol Ctibor — jeden z najmenej významných významov v krajinie, pán asi tridsiatich mohutných hradov, ktorí žili v kráľovskom pre-pchu, keď biele a utepne pre-zíval poddaný ľud jeho pánska. Bol nestálej a krutej povahy a konal pod vplyvom chvílikových dojmov nekontrolovaných rozumom. Ráz na jeho prepychovom hradu zavírala mimoriadna veselosť, víno sa halo prudmi, hudba sa niesla široko krajinou a tváre iných hradných hostí boli rozjařené, ve-selé.

To páni hradu, kruhý Ctibor slávil v ten deň svoju svadbu s krásnou Sečenkovou. Piešte, spev, náruživé tanče žien na tomto svadobnom oči nemali konca.

Odrazu sa zvonku ozval bolest-po- dočul vyskočil od stola, nechal celú spoločnosť a rozstrelený bezal von.

Na záver česne ešte spomenuté jednu z mnogých dojmových po-vestí, ktoré koujú oko Beckovského hradu. Bolo to v ráz dňa, kedy sa zlial do výzbroj, keď na hrad vládol Ctibor — jeden z najmenej významných významov v krajinie, pán asi tridsiatich mohutných hradov, ktorí žili v kráľovskom pre-pchu, keď biele a utepne pre-zíval poddaný ľud jeho pánska. Bol nestálej a krutej povahy a konal pod vplyvom chvílikových dojmov nekontrolovaných rozumom. Ráz na jeho prepychovom hradu zavírala mimoriadna veselosť, víno sa halo prudmi, hudba sa niesla široko krajinou a tváre iných hradných hostí boli rozjařené, ve-selé.